

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra společenských věd

Islamofobie v České republice

Bakalářská práce

Islamofobia in Czech republic

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Natálie Čermáková

AUTOR PRÁCE

Jan Kolář

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškeré zdroje, ze kterých jsem čerpal, jsou řádně odcitovány a uvedeny v seznamu použité literatury.

V Horoměřicích, dne 14. 03. 2024

Jan Kolář

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou vzniku a projevů islamofobie v české společnosti, zejména v kontextu migrační krize z roku 2015. První část představuje vznik a rozšíření islámu, které vedlo k utváření vzájemných vztahů se západní kulturou, doplněné o související pojmy s islámem a islamofobií. Druhá část se věnuje muslimské komunitě na českém území, nejprve je představen vznik a vývoj komunity doplněný o současný stav muslimské obce. Důležitou část představuje kapitola islamofobie, ve které je představen její teoretický koncept, příčiny a důsledky. Hlavní částí jsou projevy islamofobie v české společnosti. Závěrečná část této práce pojednává se věnuje analýze islamofobních projevů vybraných politických činitelů a souvisejících politických subjektů a jejich programů.

KLÍČOVÁ SLOVA

islám * islamofobie * migrace * muslimové * Osmanská říše* politika * náboženství

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with the analysis of the emergence and manifestations of Islamophobia in Czech society, especially in the context of the 2015 migration crisis. The first part introduces the emergence and spread of Islam, which led to the formation of mutual relations with Western culture, complemented by related concepts with Islam and Islamophobia. The second part focuses on the Muslim community in the Czech Republic, firstly introducing the origins and development of the community, complemented by the current state of the Muslim community. An important part is the chapter on Islamophobia, which presents its theoretical concept, causes and consequences. The main section deals with the manifestations of Islamophobia in Czech society. The final part of this thesis analyses Islamophobic manifestations of selected political actors and related political entities and their programs.

KEYWORDS

Islam * Islamophobia * migration * Muslims * Ottoman Empire * politics * religion

Obsah

Úvod	6
1. Islám	8
1.1 Zrod Islámu a období chalífátu.....	8
1.2 Moderní muslimské státy	15
1.2.1 Palestina.....	15
1.2.2 Izrael.....	19
1.2.3 Ostatní významné události v moderních muslimských zemích.....	22
1.3 Pojmy související s Islámem a Islamofobií.....	26
1.3.1 Pět pilířů islámů	26
1.3.2 Džihád a islámský fundamentalismus.....	27
1.3.3 Šaría.....	29
2. Muslimská komunita na území ČR	31
2.1 První kontakt.....	31
2.2 Současná muslimská komunita na území ČR.....	33
3. Islamofobie	36
3.1 Pojem a význam pojmu islamofobie.....	36
3.2 Příčiny a dopady islamofobie	39
3.3 Islamofobie v České republice	40
4. Analýza islamofobie v české politické sféře	48
4.1 Miloš Zeman	48
4.2 Svoboda a přímá demokracie	50
4.2.1 Islamofobní projevy Tomia Okamury a dalších členů hnutí SPD	53
4.3 Blok proti Islámu a další politické subjekty	55
4.3.1 Islamofobní projevy Martina Konvičky a Kláry Samkové	57
Závěr	61

Seznam použité literatury	63
Seznam grafů.....	72

Úvod

Je tomu již téměř deset let od migrační krize, která v roce 2015 postihla evropské země. Česká média této situaci vyhradila značnou část svého mediálního prostoru, čímž v divákovi vzbudila pocit naléhavosti. S tím také v jeho očích vzrůstal strach a obavy z neznámé kultury, která mu byla povětšinou prezentována v negativním kontextu. Tyto obavy mohou vést až k samotné islamofobii, tedy nepřiměřeným postojům nebo emocím vůči muslimům nebo islámu, jejímž následkem může být diskriminace, verbální útoky, brachiální násilí aj. Tento jev však nezapočal na základě událostí z roku 2015, ty pouze vytvořily podmínky pro rozvoj islamofobního klimatu v české společnosti, který se dále šíří ve veřejném prostoru a stal se součástí mediálního diskurzu. Cílem této práce je představit fenomén islamofobie a analyzovat jeho projevy v české společnosti.

První část práce představuje islám jako světové náboženství, jeho vznik a historický vývoj, až po události v současných muslimských zemích, které utvářely vzájemné vztahy mezi Evropou a muslimským světem. Následně kapitola doplňuje výčet pojmů, které jsou často spojovány s islámem a jež jsou mnohdy nesprávně vykládány, což může vést k nepochopení islámu jako náboženství, a tudíž vést k nesprávným závěrům.

Druhá část je věnována muslimům žijícím na území České republiky. Tato kapitola je rozdělena na dvě části, kde první část pojednává o vývoji historických kontaktů mezi obyvateli českých zemí a muslimskou kulturou až po samotný proces etablování muslimské komunity na českém území. Ve druhé části je pak představena současná muslimská obec na našem území.

V následující části je rozebírán samotný jev islamofobie. Vzhledem k neexistenci jednotně uznávané definice tohoto pojmu jsou představeny možnosti jeho teoretického vymezení. Následně jsou uvedeny možné motivy a následky tohoto jevu. Poslední část této kapitoly se věnuje islamofobním projevům v české společnosti. Stěžejní část představuje rozbor veřejného mínění, zaměřeného na vnímané hrozby v období migrační krize. V závěru je ukázáno, jak se vnímání migrační krize odrazilo na počtech islamofobního předsudečného násilí v české společnosti.

Tyto negativní projevy prostupují napříč celou společností, včetně politického prostředí, které je předmětem bližšího zkoumání v poslední kapitole této práce. Tato část se zaměřuje na analýzu islamofobních projevů vybraných politických činitelů, souvisejících politických subjektů a jejich programů.

Vzhledem k tomu, že práce neobsahuje vlastní výzkum, bylo k dosažení cílů použita metoda kompilace a komparace českých a zahraničních zdrojů, převážně se opírajíce o zprávy European Islamophobia Reports, které od roku 2015 monitorují islamofobní projevy v unijních státech, doplněné zprávami o předsudečném násilí na území České republiky.

1. Islám

Islám, což znamená doslovně „odevzdání se (do vůle boží)“, je monoteistické náboženství, jehož stoupenci se nazývají muslimové, kteří věří že tuto Boží vůli jim předává Bůh skrze své proroky. Teprve s příchodem Mohammeda, posledního a největšího proroka se dostává potřebné úrovně poznání k vrcholnému vývoji islámu. Naproti tomu historická věda považuje tento okamžik na počátku 7.století n.l., jako vznik nového náboženství na území dnešní Arábie.¹ Islám má v současné době přes 2 miliardy věřících, což z něj dělá druhé největší náboženství na světě. Největší populací muslimů můžeme nalézt v těchto zemích: Pákistán (240 mil.), Indonésie (236 mil.), Indie (200 mil.). V současné době je přibližně 50 zemí, kde je islám dominantním náboženstvím.²

1.1 Zrod Islámu a období chalífátu

Následující kapitola má za cíl představit osobu proroka Muhammeda a vliv jeho působení na vznik nového náboženství. Dále sleduje vývoj islámského chalífátu po prorokově smrti až do jeho zániku na konci první světové války.

Jak již bylo zmíněno, za vznik islámu se považuje působení proroka Muhammeda na Arabském poloostrově, který byl podle tradice vybrán bohem jako poslední z řady proroků (Adam, Noe, Abrahám, Mojžíš, Ježíš...)³

Prorokovi byly v průběhu jeho života zjevovány posvátné texty, které byly po jeho smrti spojeny do základní knihy islámu: Korán.⁴ Muhammad byl zprvu perzekvován ze strany předních mekkánských rodů. Obzvláště pro smrti jeho strýce, který stál v čele jeho rodu, čímž přišel o ochranu před ostatními rodinami, které byly zásadně proti jeho kázání. Obrat přichází v roce 622 po migraci Muhammeda a jeho stoupců do Jathribu (později na jeho počest přejmenován

¹ KROPÁČEK, Luboš. In: *Duchovní cesty islámu*. Šesté, opravené vydání. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 7. ISBN 978-80-7429-598-0.

² *Muslim Population by Country 2023*. Online. World Population Review. 2023. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/muslim-population-by-country>. [cit. 2023-11-19].

³ *How Many Prophets Are There in Islam?* Online. United Kingdom Islamic Mission. 2023. Dostupné z: <https://www.ukim.org/media-centre/latest-news-&-updates/how-many-prophets-are-there-in-islam/>. [cit. 2023-11-19].

⁴ *The Story of the Qur'an*. Online. IslamOnline. Dostupné z: <https://islamonline.net/en/the-story-of-the-quran/>. [cit. 2023-11-19].

na Medína), tato událost značí novou etapu islámského náboženství a je zároveň vnímána jako počátek islámského kalendáře. Zde Muhammad zakládá nové náboženství a konsoliduje pod svým vedením muslimy do jednotného státu, který se již neopírá o rodové tradice, ale základem je islámská soudržnost. K docílení vize jednotného muslimského národa bylo potřeba podrobit si všechny pohanské arabské kmeny. Tohoto již nešlo docílit mírumilovným způsobem a duchovní džihád se přeměnil ve válečné tažení, díky kterému se povedlo muslimům v čele s Muhammadem sjednotit velkou část Arabského poloostrova do jednotného arabského státu.⁵

Po Muhammadově smrti v roce 632, vyvstala otázka, kdo by měl být novým vůdcem muslimské komunity. Prorokovi následovníci ustanovili nový titul chalíf (následovník), který stál v čele Chalífátu. Vůdce byl vybrán podle vztahu k Muhammadovi a na základě vlastních schopností. Chalífa nevykonával prorockou roli. Ačkoliv byl vůdcem komunity, nebyl považován za posla Božího, a nemohl tedy tvrdit, že mu jsou sdělována další zjevení. Přesto kolem postavy a postavení prvních chalífů stále panovala atmosféra svatosti a božského vyvolení, a oni si nárokovali určitou formu náboženské autority. V období 632–661 byli postupně zvoleni čtyři chalífové (Abú-Bakr, Umar, Uthmán, Alí). Během jejich vlády se jejich území rozšířilo o državy Byzantské říše (Egypt, východní pobřeží Středozemního moře) a téměř celé území Sásánovské říše (Írán, Írák, Ázerbájdžán, Arménie). Obě tyto velmoci byly značně oslabeny vzájemnými konflikty, což značně ztěžovalo jejich efektivní obranu vůči útoku, který již nebyl veden kmenovou hordou Arabů, ale zkušenou a disciplinovanou armádou. Přes všechny tyto úspěchy však docházelo k vnitřním sporům uvnitř islámské říše, při nichž byli postupně tři Chalífové zavražděni.⁶ Největší dopad měla otázka ohledně nástupnictví posledního chalífy Alího. Tento dodnes trvající spor vedl ke schizmatu v islámu, kdy došlo k rozdělení muslimů na šíity a sunnity. Mezi šíity se zařazují ti

⁵ KROPÁČEK, Luboš. In: *Duchovní cesty islámu*. Šesté, opravené vydání. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 18-21. ISBN 978-80-7429-598-0.

⁶ HOURANI, Albert. Online. In: *A history of the Arab peoples*. 2nd updated. London: Faber and Faber, 2011, s. 27-29. ISBN 9780571265596. Dostupné z: <https://archive.org/details/AHISTORYOFTHEARABPEOPLESALBERTHOURANI/page/n3/mod/e/2up>. [cit. 2024-01-22].

muslimové, kteří uznávají za jediného legitimního vůdce potomky rodiny proroka Muhammada, počínaje jeho bratrancem a zetěm Alím. Naopak sunnité uznávají nástupnictví Abú-bakra jakožto prvního chalífu.⁷

Poté co byl v roce 661 zavražděn Alí nastupuje k moci rod Umajjovců, který se u moci udržel až do roku 750. První velkou změnou této nové etapy islámské říše byla změna nástupnického systému, kde se již o nástupnictví nehlasovalo, ale bylo určeno dědičně z otce na syna. Další změna proběhla v podobě změny hlavního města z Medíny do Damašku. Tento přesun byl zapříčiněn mohutnou územní expanzí muslimských vojsk. V roce 720 dosáhl Umajjovský chalífát svých největších rozměrů, kdy se jeho hranice rozpínala od Pyrenejského poloostrova až po západní část střední Asie. Takto prudký rozmach s sebou přinesl i negativní důsledky v podobě rostoucího sociálního a politického napětí, které vyústilo v občanskou válku, ve které se v roce 750 trůnu ujímá vítězná koalice, která na trůn dosadila dynastii Abbasovců.⁸

Tato nová autorita chalífátu, v podobě abbásovské dynastie, ovládala islámský svět po více než 500 let, až do roku 1258. Abbásovská říše zavedla zásadní změny ve své politice, přejímaje podporu pro vědu, filozofii a umění místo dosavadní expanzivní politiky. Abbásové přesunuli hlavní město z Damašku do nově postaveného Bagdádu na řece Tigris, což se stalo kulturním a obchodním střediskem.⁹ Věda, filozofie a umění prožívaly pod patronátem abbásovských chalífů rozsáhlý rozmach. Dům moudrosti (Bajt al-Hikma) v Bagdádu se stal centrem intelektuálních diskuzí, kde se prolínaly myšlenky myslitelů a docházelo k překladům antických děl do arabštiny.¹⁰ Abbásovská říše vstoupila do období známého jako „zlatý věk islámu“, kde se podpora vědy, filozofie a umění stala klíčovým prvkem.¹¹

⁷ KROPÁČEK, Luboš. In: *Duchovní cesty islámu*. Šesté, opravené vydání. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 25-27. ISBN 978-80-7429-598-0.

⁸ HOURANI, Albert. Online. In: *A history of the Arab peoples*. 2nd updated. London: Faber and Faber, 2011, s. 29-33. ISBN 9780571265596. Dostupné z: <https://archive.org/details/AHISTORYOFTHEARABPEOPLESALBERTHOURANI/page/n3/mode/2up>. [cit. 2024-01-22].

⁹ ESPOSITO, John L. In: *The Oxford History of Islam*. Oxford University Press, 1999, s. 25. ISBN 978-0195107999.

¹⁰ Tamtéž, s. 160.

¹¹ What was the Islamic Golden Age? Online. Muslim Aid. Dostupné z: <https://www.muslimaid.org/media-centre/blog/the-islamic-golden-age/>. [cit. 2024-01-17].

Toto období rozkvětu však mělo i svoji stinnou stránku. Přibližně od 9 stol. dochází k postupnému úbytku vlivu chalífů nad říší. Jednalo se o složený proces spojený několika klíčovými faktory. Jedním z hlavních důvodů byl rozpad centrální autority, který umožnil regionálním dynastiím a etnickým skupinám získat větší nezávislost na centrální moci v Bagdádu. Tento vývoj vedl k postupné fragmentaci říše. Vnitřní konflikty o moc byly dalším významným prvkem oslabujícím stabilitu říše. Politické spory a občanské války vedly k nestabilitě a neschopnosti efektivně spravovat rozsáhlé území. Tyto faktory vedly k tomu, že postavení chalífa se změnilo z pozice absolutistického vládce do role politické figurky, bez faktické moci a vlivu, kterou se snažily ovládat jednotlivé strany uvnitř říše ve svůj vlastní prospěch.¹²

První autonomní oblastí se stalo Španělsko, které v roce 756 dobyli přeživší ze svrhnuté Umajjovské dynastie. Během následujících let zde upevňovali svoji pozici a v roce 929 přijímají titul chalífa. Během 9. až 12. století dochází k rozvoji islámské kultury ve Španělsku, ke kterému přispívali také židé a křesťané, kteří tuto kulturu přijali za vlastní. Postavení Umajjovců ve Španělsku nebylo jednoduché. Docházelo k vnitřním nepokojům vlivem kulturních a náboženských rozdílů a ozbrojenými konflikty s křesťanskými sousedy na severu říše. Tyto okolnosti přispěli k rozpadu Umajjovského chalífátu na menší samostatné státy v roce 1031. Nově vzniklé státy mezi sebou vedly válečné kampaně, což vytvořilo vhodné podmínky pro územní expanzi křesťanských království.¹³ Toto dobývání se označuje jako reconquista, což byla snaha křesťanů o znovudobytí Pyrenejského poloostrova, které bylo ukončeno v roce 1492 po pádu Granady, čímž padlo poslední muslimy ovládané území do rukou křesťanů. Tato událost definitivně ukončila přítomnost muslimů na Pyrenejském poloostrově.¹⁴

Avšak ne všechny hrozby byly takto vzdálené. V roce 945 ovládla rodina vojenských vůdců, Buyidů, okolí hlavního města, a dokonce i Bagdád samotný. Přestože byli členové této dynastie ší'ité, tak abbasovského chalífu nesvrhnuli a nadále formálně uznávali jeho svrchovanost. Abbasovci měli takto u moci

¹² ESPOSITO, John L. In: *The Oxford History of Islam*. Oxford University Press, 1999, s. 27-30. ISBN 978-0195107999.

¹³ Tamtéž, s. 33-35.

¹⁴ Tamtéž, s. 344.

vydržet ještě po další tři staletí, ale tato událost započala nový směr jejich historie. Moc Bagdádského chalífy byla zdatně omezena a stala se z něj pouze politická loutka, která byla ovládána a zároveň chráněna nejmocnější dynastií.¹⁵

Přímější ohrožení chalífátu přišlo během 10. století z Egypta od další ší'itské dynastie, Fátimovců, kteří etablovali vlastní chalífát s centrem v hlavním městě Káhiře a vlastní legitimitu opírali o svůj původ sahající až k dceři proroka Muhammeda a jejího manžela Alího. Jejich vláda se založila o mnoho diplomatických a náboženských výprav pro rozšíření svojí autority a vlivu. V době, kdy byl Fátimovský chalífát na vrcholu moci se jejich území rozprostíralo přes značnou část severní Afriky, Sicílii, východní břeh Středozevního moře a po Rudé moře na východě. Nikdy se jim však nepodařilo dostat pod svůj vliv Bagdád, který byl ovládán již zmiňovanými Buyidy.¹⁶

V 11. stol. přináší změnu v politickém rozvržení Abbasovské říše příchod tureckých kmenů do střední Asie, kteří konvertovali k sunnitskému islámu. Turecká dynastie Seldžuků přebírá od Buyidů v roce 1055 kontrolu na Bagdádem. Seldžukové, stejně jako jejich předchůdci pokračovali v kontrole Abbasovského chalífa, kterého formálně i nadále uznávají jako hlavu muslimské komunity. Selžukové si pro svoji dynastii přisvojili titul sultán, což v překladu znamená: "držitel moci". V roce 1071 Seldžucké vojsko poráží Byzantského císaře u Menzikertu (východní Anatólie). Po této bitvě je postupně obsazena východní a střední Anatólie na úkor Byzantské říše.¹⁷

Nedlouho poté v roce 1095 odpovídá křesťanský západ vyhlášením první křížové výpravy, jejímž úkolem bylo znovudobytí posvátných území, které byly pod nadvládou muslimů. Středobodem tohoto tažení byl Jeruzalém, který se podařilo křížákům v roce 1099 dobýt. Křížácké vojsko obsadilo východní část středozevního moře, kde založili vlastní stát. Muslimskému východu kvůli probíhajícímu politickému rozkolu mezi Fátimovci, Seldžuky a Abassovským

¹⁵ HOURANI, Albert. Online. In: *A history of the Arab peoples*. 2nd updated. London: Faber and Faber, 2011, s. 37. ISBN 9780571265596. Dostupné z: <https://archive.org/details/AHISTORYOFTHEARABPEOPLESALBERTHOURANI/page/n3/mod/e/2up>. [cit. 2024-01-22].

¹⁶ ESPOSITO, John L. In: *The Oxford History of Islam*. Oxford University Press, 1999, s. 45-47. ISBN 978-0195107999.

¹⁷ Tamtéž, s. 52-55.

chalífou uvnitř Abbasovské říše trvalo téměř půl století, než přišla odpověď v podobě charismatického vůdce Saladina, který roku 1171 svrhl Fatimidskou dynastii v Egyptě a nastolil vlastní dynastii Ajjúbovců. V roce 1187 porazil křižácké vojsko v bitvě u Hattínu a krátce poté dobyl zpět Jeruzalém. Následovalo, ještě několik pokusů o získání Svatého města v podobě dalších křížových výprav, avšak žádná nedosáhla úspěchů první křížové výpravy. I přes tuto ztrátu, kterou znamenal pád Jeruzaléma se podařilo křižáckým držávám udržet ještě dalších 100 let.¹⁸

Nejtěžší zkouška, které měl muslimský svět čelit přišla na počátku 13. století v podobě invaze nemuslimských mongolských hord z východní Asie, které během 50 let dobyly Irák, Irán a část Anatólie. V roce 1258 byl dobyt Bagdád, který byl při plenění srovnán se zemí. Popravou chalífa byla ukončena 500letá vláda Abbasovců nad muslimským světem. Po obsazení Bagdádu se pozornost mongolů přesunula na jihozápad k Egyptu. Zde byla Saladinova dynastie svržena válečnými otroky (mamlúky), kteří představovali důležitou část muslimských armád. Tím vznikl Mamlúcký sultanát, který v roce 1260 poráží mongolské vojsko v Sýrii a úspěšně zastavuje jejich postup na jih.¹⁹ Dalším úspěchem Mamlúcké říše bylo postupné vytlačení zbývajících křižáků z oblasti Levanty.²⁰ Poté, co byl mongoly vypleněn Bagdád se do hlavního města Káhiry přesunula zbylá linie Abbasovců, čímž zde došlo k formálnímu obnovení Abbasovského chalífátu, který však již pozbyl i zbytek své dřívější autority.²¹

Na konci 13. stol. došlo k rozpadu Mongolské říše na několik „menších“ států (chanátů). Na území Abbasovského chalífátu vznikl Ílchanát, který zároveň přijal Islám jako své státní náboženství. Jeho území se rozprostíral od Anatólie až po Írán. V roce 1335 umřel chán bez dědice a došlo k rozdrobení chanátu. Tento stav vytvořil příležitost pro turecko-mongolského dobyvatele Timura, který postupně v

¹⁸ ESPOSITO, John L. In: *The Oxford History of Islam*. Oxford University Press, 1999, s. 337-340. ISBN 978-0195107999.

¹⁹ Tamtéž s. 58-59

²⁰ HOURANI, Albert. Online. In: *A history of the Arab peoples*. 2nd updated. London: Faber and Faber, 2011, s. 65. ISBN 9780571265596. Dostupné z: <https://archive.org/details/AHISTORYOFTHEARABPEOPLESALBERTHOURANI/page/n3/mod/e/2up>. [cit. 2024-01-22].

²¹ Tamtéž, s. 101.

obsadil nově vzniklé státy a založil Timuridskou říši, která vydržela až do konce 15. století.²²

Mezitím na počátku 14. století se na západě objevuje nová budoucí velmoc. Předpoklad pro její vznik vytvořily příhodné podmínky v podobě postupného úpadku Seldžucké větve v Anatolii, která vytvořila vlastní stát: Růmský sultanát, jehož oslabení bylo z velké části zapříčiněno porážkou a následným podrobením se Mongolům v polovině 13. století.²³ Tento vývoj vedl až k rozpadu sultanátu na několik menších knížectví. Jedno z těchto panství vedené ambiciózním náčelníkem Osmanem si během krátké doby podmanilo okolní panství a po nashromáždění dostatečné síly začalo expandovat i na Balkánském poloostrově.²⁴ Zde obsadili území dnešního Bulharska, Makedonie, Srbska a značnou část Řecka. Tato rozsáhlá expanze otevřela cestu k východní části Anatolie, která byla také postupně dobytá. Významnou událostí bylo dobytí Konstantinopole v roce 1453, které ukončilo tisíciletou historii Byzantské říše. Konstantinopol byla následně přejmenována na Istanbul a stalo se novým hlavním městem.²⁵ Další vlna expanzí započala bitvou u Moháče, kde roku 1526 zahynul český a uherský král Ludvík Jagellonský, čímž Osmani získali velkou část Uher. V následujících letech pokračovala jejich expanze do Evropy až do roku 1683, kdy došlo k obležení Vídně, které skončilo vítězstvím křesťanské Evropy nad Osmanskou říší. Tato porážka ukončila tureckou expanzi na západ.²⁶ Osmanská říše nabyla největšího rozmachu v 16. století, kdy se rozprostírala na území: jihovýchodní Evropy, části jižní Ukrajiny a Krymský poloostrov, oblasti Anatolie, západní Asie, Arábie a severní Afriky. Po prohrané bitvě u Vídně začali Osmané postupně ztrácet jak vojenskou, tak technologickou převahu nad evropskými

²² CARTWRIGHT, Mark. *Ilkhanate*. Online. World history. 2019. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/Ilkhanate/>. [cit. 2024-01-23].

²³ ESPOSITO, John L. In: *The Oxford History of Islam*. Oxford University Press, 1999, s. 59. ISBN 978-0195107999.

²⁴ HOURANI, Albert. Online. In: *A history of the Arab peoples*. 2nd updated. London: Faber and Faber, 2011, s. 146. ISBN 9780571265596. Dostupné z: <https://archive.org/details/AHISTORYOFTHEARABPEOPLESALBERTHOURANI/page/n3/mod/e/2up>. [cit. 2024-01-24].

²⁵ ESPOSITO, John L. In: *The Oxford History of Islam*. Oxford University Press, 1999, s. 374. ISBN 978-0195107999.

²⁶ KROPÁČEK, Luboš. In: *Islám a Západ: historická paměť a současná krize*. Vyšehrad, 2002, s. 46-49. ISBN 80-7021-540-2.

mocnostmi a započalo období úpadku. Osmanská říše přežila až do 1. světové války, kdy se v konfliktu přidala na stranu Ústředních mocností. Po porážce, kterou v roce 1918 Osmanská říše utrpěla, byl sultanát v roce 1922 zrušen a nahrazen Tureckou republikou, kterou vedl Mustafa Kamal Pasha. V roce 2024 vlivem sekularizace Turecké republiky byl chalífát oficiálně zrušen.²⁷

1.2 Moderní muslimské státy

Po rozpadu Osmanské říše došlo k jejímu rozdělení na menší státy, které měly být spravovány vítěznou stranou (převážně Anglií a Francií). Mezi nově vzniklé státy můžeme řadit: Turecko, Palestinu, Irák, Jordánsko, Saúdskou Arábii, Sýrii a Libanon. A z těchto států pouze Turecko a Saúdská Arábie byly nezávislé v meziválečném období.²⁸ Při vytyčení hranic těchto států nebyly brány v úvahu etnické, náboženské a kulturní odlišnosti. Dále státy Dohody dosazovaly do vedení těchto států vůči sobě loajální vedení, čímž si zajistily jejich závislost. Tyto skutečnosti měly přispět k budoucí nestabilitě a válečným konfliktům v této oblasti.²⁹

Po druhé světové válce dochází k postupnému osamostatnění již zmiňovaných muslimských národů z koloniálního systému, který již válkou vyčerpané evropské mocnosti nebyly schopné dlouhodobě udržet. Mezi takové státy patří: Sýrie, Irák, Libanon, Jordánsko. Zajímavý vývoj můžeme sledovat například v Palestině.

1.2.1 Palestina

V roce 1880, tedy v období před vypuknutím 1. světové války, kdy byla Palestina stále pod nadvládou Osmanské říše, měla Palestina přibližně 470 000 obyvatel, z čehož 8 % byly židé.³⁰ Na počátku světové války v roce 1914 byl počet

²⁷ KHAN, Syed Muhammad. *Ottoman Empire*. Online. World history. 2020. Dostupné z: https://www.worldhistory.org/Ottoman_Empire/. [cit. 2024-01-25].

²⁸ ESPOSITO, John L. In: *The Oxford History of Islam*. Oxford University Press, 1999, s. 171-172. ISBN 978-0195107999.

²⁹ *Klíčové události muslimského světa v první polovině 20. století*. Online. Encyklopedie migrace. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/klicove-udalosti-muslimskeho-sveta-prvni-polovine-20-stoleti>. [cit. 2024-01-25].

³⁰ LEVY, Gal. The ethnic composition of the population of Palestine 1880-1953. Online. 2002. Dostupné z: https://www.researchgate.net/figure/The-ethnic-composition-of-the-population-of-Palestine-1880-1953_tbl1_297063485. [cit. 2024-01-25].

obyvatel přibližně 690 000, z čehož bylo 78 % muslimů, 12 % židů a 10 % křesťanů. Británie Arabům přislíbila nezávislost, výměnou za jejich pomoc v boji proti Osmanské říši, čemuž Arabové věřili a bojovali na straně Británie proti Osmanům. Británie se však zavázala k několika dalším dohodám, které odporovaly daným slibům. První takto závazný akt z roku 1916 se jmenoval Sykes-Picotova dohoda, která měla přenést kompletní území Palestiny pod mezinárodní správu. Druhý akt z roku 1917, Balfourova deklaráce pro změnu zakládala existenci domoviny pro židovskou populaci, za předpokladu že tím nebudou dotčena práva zde již žijících společenstev, která nejsou židovského vyznání. Před Británií stál nelehký úkol, který vycházel ze znění Balfourovy deklaráce, a to, jak vytvořit národní domovinu pro židy a zároveň přitom zajistit, aby tím nebyla ohrožena práva arabské majority? Tuto deklaraci palestiništi představitelé odmítli v březnu roku 1920 na syrském kongresu v Damašku. Palestina se zde připojila k nově vytvořenému království sjednocené Sýrie. Během následujícího měsíce bylo království Francií poraženo a severní část (Sýrie a Libanon) připadly pod správu Francie a jižní část (Palestina) připadla Británii, čímž skončila Palestinská naděje na nezávislost.

V červnu 1920 Anglie zahájila realizaci svých závazků z Balfourovy deklaráce. Došlo k nastavení kvót pro příliv židů do Palestiny, kdy pro první rok byla stanovena hranice až na 16 500 imigrantů židovského vyznání. To nevyhnutelně vedlo k rostoucímu napětí mezi arabskou a židovskou populací. Židovský národní fond začal aktivně skupovat půdu, což vedlo k vystěhování arabských rolníků a zhoršení sociálních podmínek pro arabské obyvatele, čímž se ještě více vyostřovala již tak napjatá situace.³¹

Britská vláda vydala v roce 1922 Bílou knihu, v níž nastínila své plány pro Palestinu a pokusila se najít rovnováhu mezi protichůdnými zájmy. Dokument uznával právo Židů na pobyt v Palestině a snažil se vyřešit nejasnosti v Balfourově deklaraci. Nevyjasnil však postavení arabského obyvatelstva. Vysoký komisař navrhl v roce 1922 ústavu, která předpokládala vznik národní vlády a parlamentu se zastoupením muslimů, křesťanů a Židů. Arabští představitelé tuto možnost

³¹ CLEVELAND, William a BUNTON, Martin. In: *A History of the Modern Middle East*, Fourth Edition. 4th ed. Westview press, 2008, s. 242-244. ISBN 978-0813343747.

odmítli a požadovali zrušení Balfourovy deklarace. Následné snahy o arabsko-židovskou spolupráci prostřednictvím poradních sborů byly rovněž neúspěšné. Odmítavý postoj Arabů vedl k tomu, že vládu vykonával výhradně vysoký komisař bez inkluzivních institucí. Arabská a židovská komunita se namísto spolupráce stále více oddělovaly a každá z nich rozvíjela vlastní politickou a hospodářskou sféru. Tento nedostatek jednoty a společné správy určil budoucí vývoj britské administrativy.³²

V roce 1929 při sporu o přístupu k jeruzalémské Západní zdi došlo k násilnému střetu mezi oběma komunitami, při kterém zahynulo téměř 250 osob. Následovaly dvě britské komise, které zjistily, že napětí pramenilo z nespokojené arabské třídy a z obav z nadvlády židů v důsledku přistěhovalectví. Odpovědí byla Passfieldova bílá kniha z roku 1930, která požadovala omezení židovského přistěhovalectví a doporučovala prodej půdy pouze do rukou arabských bezzemkům. Odpor sionistů však vedl k jejímu stažení v roce 1931, což potvrdilo arabské přesvědčení o sionistickém vlivu na britská rozhodnutí.³³

Počátkem 30. let židovská imigrace ztlačila silně vlivem vzestupu nacistů v Evropě. V roce 1930 se v Palestině nacházelo 170 000 židů, což činilo zhruba 6% celkové populace. V roce 1936 se židovská komunita rozrostla již na 385 000 členů, kteří představovali téměř třetinu celkové populace.³⁴ Tento vývoj způsoboval strach na arabské straně, že v případě pokračování tohoto vývoje se naopak oni ocitnou v roli menšiny. Tento fakt a zároveň špatná hospodářská situace vedla k postupné radikalizaci arabské populace, které vyústilo až k povstání.

Arabské povstání probíhalo od roku 1936 až do počátku vypuknutí druhé světové války v roce 1939. Anglie vyslala do Palestiny vojenskou sílu čítající 20 000 mužů, kteří měli v zemi udržet pořádek, zároveň sionisté vyzbrojili vlastní jednotky v rámci vlastního hnutí, které mělo chránit jejich zájmy. Arabské vedení

³² CLEVELAND, William a BUNTON, Martin. In: *A History of the Modern Middle East*, Fourth Edition. 4th ed. Westview press, 2008, s. 245-248. ISBN 978-0813343747.

³³Tamtéž, s. 256-257.

³⁴ MCCARTHY, Justin. In: *The Population of Palestine*. Columbia University Press, 1990, s. 35. ISBN 0-231-07110-8.

vyhlásilo generální stávkou. Následovaly útoky na židovské a britské cíle. To, co byly na počátku pouze lokální konflikty, z toho se na konci roku 1936 stalo celonárodní povstání. O rok později vyslal Londýn komisi na prošetření celé situace a nalezení jejího smírného řešení. Ta došla již ke zmiňovanému zjištění arabského strachu z židovské domoviny. Návrhem bylo řešení na rozdělení regionu mezi Židy a Araby. Tato varianta by znamenala nucené vystěhování části Arabů do Zajordánska, což naopak upevnilo strach na arabské straně, a ještě více posílilo probíhající povstání. V roce 1937 Británie vyhlásila výjimečný stav a zatkla řadu arabských představitelů. Tyto represivní opatření postupně oslabovaly povstání, ale vzhledem k rostoucímu napětí a hrozící válce v Evropě, musela Británie přehodnotit svoji dosavadní politiku v Palestině. Proto v roce 1938 přišla další britská komise s úpravami návrhu předchozí komise, která měla nově citelně zmenšit židovské území a zároveň oslabit suverenitu obou navrhovaných celků. Tento návrh však nebyl kladně přijat žádnou ze stran.

V roce 1939 Británie rezignovala a podvolila se arabským požadavkům vydáním Bílé knihy. Tento dokument deklaroval vytvoření židovské domoviny uvnitř nezávislé Palestiny, která měla vzniknout v následujících 10 letech, dále byl zastřešen počet židovských imigrantů na 75 000 v průběhu 5 let. Zároveň bylo také upraveno skupování půdy židy, které bylo možné pouze v určitých regionech. To, co mohli Arabové považovat za vítězství, pro sionisty znamenal tento dokument zradu jejich programu a který zároveň připravil perzekuované židy prchající z Evropy o možné útočiště v Palestině. Tento postoj Londýna znamenal konec spolenectví mezi Brity a Židy.

Od vypuknutí války v Evropě docházelo ke střetům mezi britskou administrativou a sionisty, kteří se snažili dostat do Palestiny přes britské hlídky, které se snažili této nelegální imigraci zabránit, aby nedošlo k další destabilizaci v tomto regionu.³⁵ Židovská strana i přes svůj odpor vůči Británii logicky nemohla hledat podporu v nacistickém Německu, takže jim nezbývalo nežli podporovat Británii ve válce proti Hitlerovi. Situaci výstižně vystihuje prohlášení sionistického představitele Bena Guriona: „*V této válce budeme bojovat s Velkou Británií, jako*

³⁵ CLEVELAND, William a BUNTON, Martin. In: *A History of the Modern Middle East*, Fourth Edition. 4th ed. Westview press, 2008, s. 257-261. ISBN 978-0813343747.

*by neexistovala žádná Bílá kniha, a budeme bojovat proti Bílé knize, jako by žádná válka nebyla.*³⁶

Během druhé světové války došlo k objevení německých koncentračních táborů, které ovlivnily budoucnost Britského mandátu v Palestině. Západní země, zejména Spojené státy americké v čele s prezidentem Trumanem, stále více podporovaly myšlenku na usídlení přeživších obětí Holocaustu na území Palestiny jako formu odškodnění za hrůzy zažité v německých táborech.

Mezitím se Británie snažila udržet mír v Palestině tím, že omezovala arabské politické aktivity a potlačovala případná povstání. Navzdory tomu židovská komunita reprezentovaná Jišuvem podporovala britské válečné úsilí proti Hitlerovi a zároveň podkopávala britskou politiku, zejména Bílou knihu z roku 1939 omezující židovské přistěhovalectví do Palestiny.

Židovští dobrovolníci se připojili k britským jednotkám, vytvořili židovskou brigádu a získali cenné bojové zkušenosti. Hagana, ačkoli byla technicky nelegální, otevřeně získávala zbraně a spolupracovala s britskými silami při obraně Palestiny před potenciálními hrozbami Osy.

Navzdory sdíleným protinacistickým náladám považovali vůdci Jišuvu britskou přítomnost za hlavní překážku vytvoření židovského národního domova. Vystupovali proti britskému prosazování imigračních kvót, což vedlo k ilegálnímu úsilí o záchranu evropských židů a jejich převoz do Palestiny. Tyto akce zdůraznily vnímání nutnosti židovského státu jako útočiště pro ty, kdo přežili holocaust.

1.2.2 Izrael

Konflikt vedoucí ke vzniku Státu Izrael lze rozdělit do tří fází. První fáze zahrnovala sabotážní kampaň Jišuvu proti britské správě v Palestině mezi lety 1945 až 1947. Druhou fází byla krátká válka mezi arabskými a židovskými komunitami v Palestině v letech 1947 až 1948. Třetí fází byla válka mezi Izraelem a invazními silami arabských států v roce 1948. Diplomatické úsilí v každé fázi neustále selhávalo v dosažení dohody přijatelné pro Araby i Židy.

³⁶ CLEVELAND, William a BUNTON, Martin. In: *A History of the Modern Middle East*, Fourth Edition. 4th ed. Westview press, 2008, s. 260-262. ISBN 978-0813343747.

První fáze konfliktu byla součástí strategie nastíněné během mandátní správy, jejímž cílem bylo prosadit odstranění veškerých omezení židovské imigrace a okamžité vytvoření židovského státu. Navzdory záměru židovských představitelů nekonfrontovat Británii až do konce války byly některé složky židovské komunity netrpělivé. Hagana a Irgun provedly řadu sabotáží a teroristických útoků proti britským silám v Palestině, což vedlo k žádosti, aby se OSN zabývala situací v Palestině. UNSACP (zvláštní výbor OSN pro Palestinu) doporučila ukončení britského mandátu a udělení nezávislosti Palestině. Většinová zpráva navrhovala rozdělení mandátu na dva státy, jeden arabský a jeden židovský, s mezinárodním statusem pro Jeruzalém. Navzdory nedokonalostem sionističtí představitelé zprávu podpořili, zatímco arabští představitelé ji odmítli. Toto doporučení bylo přijato na Valném shromáždění OSN 29. listopadu 1947. Ukončení mandátní správy bylo stanoveno na 15. května 1948. Během jednání hrála palestinsko-arabská komunita okrajovou roli, protože v Palestině chybělo účinné vedení. Odpovědnost za prezentaci jejich argumentů připadla Lize arabských států (Egypt, Irák, Sýrie). Tyto poválečné arabské režimy, které čelily vlastním domácím nepokojům, zaujaly k palestinské otázce vyhraněný postoj, aby si upevnily domácí podporu a potvrdily svou nezávislost v zahraniční politice. Jménem Palestinců odmítly všechny návrhy na kompromis a návrhy OSN na rozdělení a zároveň ujistily Palestinské Araby, že jsou připraveni je bránit vojensky.

Odmítnutí Velké Británie plánu OSN na rozdělení Palestiny způsobilo v Palestině chaos, který vyústil ve válku mezi komunitami. Izraelské síly překonaly arabský odpor a získaly kontrolu nad hlavními arabskými centry, což vedlo k útěku přibližně 400 000 Palestinců. Během tohoto konfliktu britská správa, která se soustředila na přípravu ústupu, nevyvíjela velké úsilí o udržení pořádku. Dne 14. května 1948 opustil Palestinu poslední britský představitel. Téhož dne byl vyhlášen Stát Izrael, který byl okamžitě uznán Spojenými státy a Sovětským svazem.³⁷

³⁷ CLEVELAND, William a BUNTON, Martin. In: *A History of the Modern Middle East*, Fourth Edition. 4th ed. Westview press, 2008, s. 261-267. ISBN 978-0813343747.

Následující den musel Izrael čelit útoku již zmiňované arabské koalice. Následovala řada vojenských střetnutí do prosince 1948, kdy se podařilo Izraelským silám vytlačit arabské jednotky ze svého území a v roce 1949 došlo k uzavření příměří. Po tomto vítězství se Izrael dočkal širšího mezinárodního uznání a byl mu umožněn vstup do OSN. V následujících letech pokračovalo hromadné přesídlování arabského obyvatelstva do sousedních arabských zemí. Pro tento problém byly zřízen úřad OSN pro palestinské uprchlíky na Blízkém východě, který uprchlíkům poskytoval humanitární pomoc formou speciálně zřízených táborů pro uprchlíky.³⁸

Události z roku 1948 vedly nejen k vysídlení Palestinců, ale také odhalily slabiny arabských režimů, které vedly do boje nepřipravené síly. Tato arabská porážka posunula konflikt z lokálního boje mezi arabskými a židovskými obyvateli do širšího arabsko-izraelského konfliktu.³⁹ Během těchto válek došlo k řadě válečných střetů. Kromě prvního již zmiňovaného z let 1948-1949, proběhla v roce 1956 Sinajská válka, která se týkala znárodnění Suezského průplavu Egyptem, proti kterému stál Izrael podporovaný Francií a Británií. I přes vojenské neúspěchy dosáhl Egypt politického úspěchu.⁴⁰ Další střet proběhl v podobě šestidenní války v roce 1967, tento konflikt skončil vítězstvím Izraele nad koalicí Egypta, Jordánska a Sýrie. Izrael obsadil značnou část území koalice, za nejvýznamnější lze považovat získání zbytku Jeruzaléma. Problematické se ukázalo přeměnění vojenského vítězství do mírové dohody. Následovala série neplodných mírových jednání, které trvaly několik let, během kterých bylo dobyté území spravováno Izraelem.⁴¹ V tomto období mezi lety 1967 a 1973 docházelo pouze k místním šarvátkám, ze kterých 6. října 1973 vznikl další válečný konflikt známý jako „jomkippurská válka“. Tuto invazi vedl Egypt v oblasti Suezského průplavu společně s jednotkami Sýrie, které útočily na oblast Golanských výšin. I přes

³⁸ *Israeli War of Independence: U.S. State Department Summary of the War*. Online. Jewish Virtual Library. Dostupné z: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/u-s-state-department-summary-of-the-israeli-war-of-independence>. [cit. 2024-03-11].

³⁹ CLEVELAND, William a BUNTON, Martin. In: *A History of the Modern Middle East*, Fourth Edition. 4th ed. Westview press, 2008, s. 270. ISBN 978-0813343747.

⁴⁰ *America And The Suez Crisis*. Online. Jewish Virtual Library. Dostupné z: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/america-and-the-suez-crisis>. [cit. 2024-03-11].

⁴¹ *The Six-Day War: Background & Overview*. Online. Jewish Virtual Library. Dostupné z: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/background-and-overview-six-day-war>. [cit. 2024-03-11].

počáteční neúspěchy se Izraelcům podařilo útok odrazit a následně proniknout na nepřátelské území, což vedlo k Izraelskému vítězství. V následné mírové smlouvě byl Sinajský poloostrov navrácen Egyptu, který za to oficiálně uznal právo na existenci Izraele. Tímto gestem však Egypt přišel o podporu ostatních arabských států a byl vyloučen z Arabské ligy.⁴²

Tato válka měla ještě jeden důležitý důsledek. Arabské státy v roce 1973 uvalily ropné embargo na státy podporující Izrael. Touto diplomatickou zbraní si arabské země uvědomily svoji moc, spočívající v závislosti ostatních států na jejich ropě, proto když se v roce 1974 vrátila arabská ropa zpátky na trh, tak cena za barel vzrostla o pětinasobek ceny před válkou. V následujících letech hodnota ropy neustále rostla, což státům arabského poloostrova přinášelo velký ekonomický růst a politický vliv.⁴³

1.2.3 Ostatní významné události v moderních muslimských zemích

Zmiňovaná ropná krize měla ještě pokračování vlivem Íránské revoluce, při které došlo ke snížení ropné produkce, což vedlo k nárustu její ceny. Revoluce propukla, když byl v roce 1979 svržen šáh Mohammed Páhlaví. Povstání vedl šíitský duchovní Chomejní, který během své desetileté vlády přetvořil dosavadní monarchii v islámskou teokratickou republiku. Došlo ke zhoršení vztahů se západními zeměmi, obzvláště s USA a SSSR. Vlivem konzervativních islámských hodnot byla omezena práva žen, odpůrci revoluce byli perzekuováni, což vedlo k velké vlně emigrace.⁴⁴ V roce 1980 Saddáma Husajna, prezident Iráku, vyhlásil Íránu válku, ze strachu, že by se podobná revoluce mohla proběhnout i v Iráku, ve kterém byla většina populace šíitského vyznání. Vidina rychlého vítězství se však nenaplnila, když po dvou letech probíhajícího konfliktu Íránské jednotky vytlačily nepřítele ze svých hranic. Následovala ze strany Iráku mírová nabídka, kterou ale Chomejní odmítl s prohlášením, že jedinou možností na smír je nastolení islámské

⁴² CLEVELAND, William a BUNTON, Martin. In: *A History of the Modern Middle East*, Fourth Edition. 4th ed. Westview press, 2008, s. 359-372. ISBN 978-0813343747.

⁴³ Tamtéž, s. 456-460.

⁴⁴ Tamtéž, s. 430-437.

republiky v Iráku. Po dlouhém a vyčerpávajícím konfliktu, který neměl jasného vítěze se strany v roce 1988 dohodli na příměří.⁴⁵

V roce 1979 došlo k rozsáhlým změnám v Afganistánu, které byly způsobeny sovětskou invazí, která měla podpořit místní komunistický režim. Sovětská okupace vyvolala odpor nejen mezi mudžáhedíny (muslimské milice), ale také mezi obyvateli Afghánistánu, kteří se ocitli pod cizím vojenským režimem. V důsledku toho vznikly odbojové skupiny, které bojovaly proti sovětské přítomnosti, čímž byla zahájena dlouhá a vyčerpávající válka, jež vyústila v odchod sovětských vojsk v roce 1989. Komunistický režim byl poté v roce 1992 poražen. Ze vzniklého politického vakua vyšlo vítězně uskupení Taliban, které nakonec získalo kontrolu nad většinou Afghánistánu a zavedlo tvrdou fundamentalistickou vládu. Toto období bylo charakterizováno brutálními praktikami a omezením základních práv obyvatel. Režim Talibanu trval až do roku 2001, kdy byl svržen americkou invazí, která následovala po útocích z 11. září.⁴⁶

Invaze Iráku do Kuvajtu v roce 1990, známá jako Karibská krize, vyvolala rychlou a ráznou mezinárodní reakci vedenou Spojenými státy. Invaze byla považována za hrozbu pro regionální stabilitu a kontrolu ropných zdrojů. Spojené státy rychle vytvořily mnohonárodní koalici prostřednictvím diplomatického úsilí v OSN, které vyústilo v uvalení obchodního embarga a požadavku na stažení Iráku z Kuvajtu. O rok později, po selhání diplomacie, se konflikt přesunul do útočné kampaně za osvobozením Kuvajtu. Intenzivní letecké bombardování zdevastovalo iráckou infrastrukturu. V pozemní válce koaliční síly rychle porazily irácké jednotky, ale svrhnout režim Saddáma Husajna se nepodařilo. Navzdory formální dohodě o příměří a pokusům o zmírnění sankcí se důsledky války v Perském zálivu projevovaly v celém regionu ještě několik let.⁴⁷

V roce 1993 vzniká islámská teroristická organizace al-Káida, kterou založil Bin Ládín pocházející z vlivné rodiny v Saudské Arábii. Tato skupina byla založena na

⁴⁵ CLEVELAND, William a BUNTON, Martin. In: *A History of the Modern Middle East*, Fourth Edition. 4th ed. Westview press, 2008, s. 415-419. ISBN 978-0813343747.

⁴⁶ ESPOSITO, John L. In: *The Oxford History of Islam*. Oxford University Press, 1999, s. 659-660. ISBN 978-0195107999.

⁴⁷ CLEVELAND, William a BUNTON, Martin. In: *A History of the Modern Middle East*, Fourth Edition. 4th ed. Westview press, 2008, s. 478-487. ISBN 978-0813343747.

odporu proti Spojeným státům a jejich rostoucímu vlivu v islámských zemích. Po roce 1996 se vedení organizace přesunulo do Afganistánu pod záštitou Tálibánu. Zde probíhal výcvik fanatických bojovníků, kteří byli využíváni pro teroristické účely po celém světě. Cílem těchto útoků mělo být vyprovokování Spojených států do konfliktu, při němž by došlo k pádu umírněných islámských vlád, které by nahradil obnovený chalífát. Od roku 1996 došlo k řadě útoků, kdy nejznámější byl útok na americké Světové obchodní centrum a Pentagon dne 11. září 2001. Následovala vojenská invaze vedená USA, která zaútočila v Afganistánu na al-Káidu a Tálibán, který odmítl vydat Bin Ládina. V následném konfliktu, kdy byla svržena tálibánská vláda, se podařilo zajmout několik důležitých osob které se podíleli na útoku. Bin Ládín však dopaden nebyl a Al-Káida i nadále pokračovala v útočných akcích.⁴⁸ Bin Ládín byl vypátrán teprve v roce 2011, kdy se americké bezpečnostní agentuře podařilo lokalizovat Bin Ládínovo sídlo v severním Pákistánu. V následujícím roce byl vůdce al-Káidy zabit speciálním komandem, které proniklo do jeho vily.⁴⁹

Americká administrativa po 11. září přesunula pozornost z Al-Káidy na Irák, odůvodnila vojenskou akci neprokázaným tvrzením, že Irák vlastní zbraně hromadného ničení, a proto je třeba změnit tamní režim. Spojené státy ignorovali nesouhlas vlastních spojenců, což vedlo k celosvětovým protestům. Invaze, zahájená v březnu 2003, rychle svrhla režim Saddáma Husajna. Absence zbraní hromadného ničení vyvolala pochybnosti o důvěryhodnosti zpráv zpravodajských služeb. Chyby v poválečném plánování, například nedostatečné rozmístění vojsk pro zajištění veřejné bezpečnosti, vedly k rabování a chaosu, což podkopalo legitimitu okupace. Kvůli neschopnosti zajistit v zemi bezpečnost a ekonomickou stabilitu, přivedla americká okupace Irák na několik let do chaosu.⁵⁰

V roce 2011 proběhla zeměmi severní Afriky a středního východu vlna odporu vůči autoritářským režimům. Toto období se také nazývá jako Arabské

⁴⁸ CLEVELAND, William a BUNTON, Martin. In: *A History of the Modern Middle East*, Fourth Edition. 4th ed. Westview press, 2008, s. 561-562. ISBN 978-0813343747.

⁴⁹ *Osama bin Laden*. Online. FBI. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/history/famous-cases/osama-bin-laden>. [cit. 2024-02-10].

⁵⁰ CLEVELAND, William a BUNTON, Martin. In: *A History of the Modern Middle East*, Fourth Edition. 4th ed. Westview press, 2008, s. 563-565. ISBN 978-0813343747.

Jaro, které mělo za cíl v zasažených státech nahradit autoritářské režimy za demokracii. Vliv Arabského jara se v různé intenzitě dotkl většiny arabských států. Nejzásadnější dopad měly protesty například v Tunisu a Egyptě kde v obou zemích došlo ke změně režimu.

V Libyi vypukla občanská válka poté, co se Muammar Kaddáfí snažil vzniklé protesty potlačit vojenskou silou. S leteckou podporou NATO se rebelům podařilo Kaddáfího svrhnout a následně popravit. Nově zvolená vláda však měla problémy s udržením moci a v roce 2014 došlo k další civilní válce.

Další velké změny se odehrály v Sýrii, kde v roce 2011 propukla stále neukončená občanská válka. Předehrou byly protesty proti osobě prezidenta Bašára al-Asada. Proti protestům, které se rychle rozšířily po celé zemi byla stejně jako v Libyi použita vojenská síla. Zde však již kvůli odmítavému postoji Ruska a Číny v OSN nedošlo k mezinárodní intervenci.⁵¹ Tato devastující válka zažehla velkou vlnu migrace. Od roku 2011 opustilo zemi téměř 15 milionů obyvatel.⁵² Z čehož od roku 2014 do roku 2015 přibližně 1,3 milionu uprchlíků ze Sýrie požádalo o azyl v EU.⁵³ Dále bylo zjištěno u přibližně 1,6 milionu uprchlíků ze Sýrie nelegální pobyt mezi lety 2015 až 2022 na území EU.⁵⁴ Tyto migrační vlny přinesly náročnou výzvu pro Evropskou unii, která musela zajistit vytvoření účinné, humánní a bezpečné migrační politiky, která zajistí ochranu vlastních členských států a zároveň příchozích uprchlíků.⁵⁵

⁵¹ *Arab Spring: A Research & Study Guide*. Online. 2023. Dostupné z: https://guides.library.cornell.edu/arab_spring/home. [cit. 2024-02-11].

⁵² *Syria Refugee Crisis Explained*. Online. UN refugees. 2023. Dostupné z: <https://www.unrefugees.org/news/syria-refugee-crisis-explained/>. [cit. 2024-02-11].

⁵³ *Asylum applicants by type, citizenship, age and sex*. Online. Eurostat. 2024. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_asyappctza__custom_9809178/default/table?lang=en. [cit. 2024-02-11].

⁵⁴ *Third country nationals found to be illegally present*. Online. Eurostat. 2023. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_eipre__custom_9809128/default/table?lang=en. [cit. 2024-02-11].

⁵⁵ *New rules governing migration crisis and force majeure situations*. Online. European Council. 2024. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-migration-policy/eu-migration-asylum-reform-pact/migration-crisis/>. [cit. 2024-02-11].

1.3 Pojmy související s Islámem a Islamofobií

V této kapitole bude představeno několik pojmů, které se svým nesprávným výkladem mohou podílet na islamofobních projevech ve společnosti. Jedná se o pět pilířů islámu, který je často zmiňován s domnělým šestým pilířem a to džihádem. Dále je představeno téma islámského fundamentalismu, které mnohdy vede ke generalizaci na celou muslimskou komunitu. Posledním pojmem v této kapitole je systém islámského práva šaría, které je také častou příčinou vedoucí k nepochopení islámské kultury.

1.3.1 Pět pilířů islámů

Pět pilířů islámu představují základní náboženské povinnosti, které muslimové vyznávají a praktikují. Tyto pilíře jsou pro muslimy základem jejich víry a životního stylu, kterým se řídí. Jedná se o základní principy, které formují jejich vztah s Bohem, ostatními lidmi a společností.

První z těchto povinností je vyznání víry (šaháda). Pro konvertování stačí pronést větu, kterou osoba vyjadřuje: víru v jediného Boha a uznání Muhammeda jako Božího posla. Šahádu je poté povinen pravidelně odříkat každý muslim při každodenních modlitbách.⁵⁶

Druhým pilířem je modlitba (salát), jedná se o rituální modlitby, které muslimové provádějí pětkrát denně směrem k Mekce. Tyto modlitby jsou předepsány v určitých časech dne a jsou považovány za prostředek spojení s Bohem a vyjádření oddanosti a pokory. Modlitby jsou rozloženy do různých částí dne: ranní, polední, odpolední, večerní a noční modlitba. Samotný proces modlení se skládá z pohybové části a recitace veršů z Koránu. Salát má nejen spirituální význam, ale také slouží k posílení disciplíny a společenství v rámci muslimské komunity. Modlitba je považována za důležitý způsob projevení oddanosti a úcty k Bohu v každodenním životě muslima.⁵⁷

Třetí pilíř představuje povinnou daň (zakát). Tento každoroční příspěvek je považován za prostředek očištění majetku a zároveň jako solidární pomoc těm,

⁵⁶ KROPÁČEK, Luboš. In: *Duchovní cesty islámu*. Šesté, opravené vydání. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 92. ISBN 978-80-7429-598-0.

⁵⁷ Tamtéž, s. 96-103.

kteří jsou v nouzi. Tato povinnost je vybírána státem a vztahuje se na určité kategorie majetku, jako jsou peníze, zemědělské plodiny a stáda dobytka.

Čtvrtý pilíř představuje půst v měsíci ramadánu. Během něj muslimové drží půst od svítání do západu slunce, což zahrnuje zdržení se jídla, pití a kouření. Půst je povinný pro všechny dospělé muslimy, s výjimkou těhotných žen, nemocných a starých lidí, kteří mohou mít příjem potravin odpovídající úrovni chudého člověka.

Poslední pátý pilíř představuje každoroční pouť do Mekky (hadždž), kterou by měl vykonat každý muslim alespoň jednou za život za předpokladu, že mu to fyzická a finanční stránka umožňuje. Pout' v sobě dále zahrnuje několik rituálů jako: sedmkrát obejít svatyni Kaaba a dotknout se při tom černého kamene. Hadždž symbolizuje jednotu muslimské komunity a připomíná důležité aspekty víry. Vykonaná pout' zvyšuje poutníkům prestiž u ostatních muslimů.⁵⁸

1.3.2 Džihád a islámský fundamentalismus

Definovat pojem „džihád“ bylo po staletí obtížné, protože chyběla všeobecně přijímaná definice. Různé výklady jednotlivců a odborníků utvářely doktrínu džihádu pod vlivem historických a politických souvislostí. Klasičtí muslimští právníci rozdělovali džihád na dvě formy: vnitřní (vlastní duchovní boj) a vnější (fyzický boj). Moderní výklad přijímaný mezi právníky a muslimy definuje džihád jako „úsilí“, nebo „snahu“ a vyhýbá se termínu „svatá válka“, který v sobě nese historické konotace křížových výprav proti muslimům. Moderní autoři zdůrazňují obrannou povahu džihádu a argumentují jeho přípustností pouze v reakci na ohrožení islámu nebo útlak muslimů. Nesprávný výklad džihádu může vést ke špatnému pochopení islámu jako náboženství, a tudíž k šíření islamofobie.⁵⁹

Šarí'a definuje 4 typy džihádu:

⁵⁸ KROPÁČEK, Luboš. In: *Duchovní cesty islámu*. Šesté, opravené vydání. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 110-113. ISBN 978-80-7429-598-0.

⁵⁹ KARIPEK, Asena. Portrayals of Jihad: A Cause of Islamophobia. Online. *Islamophobia Studies Journal*. 2020, roč. 5, č. 2, s. 212-221. ISSN 23258381. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/pdf/10.13169/islastudj.5.2.0210.pdf?refreqid=fastly-default%3Aab645ec917e38479b6d52a42235ed1f0&ab_segments=&origin=&initiator=&acceptTC=1. [cit. 2024-02-12].

1. Džihád srdcem je založen na vnitřním duchovním úsilí o sebekontrolu nad vlastním pokušením
2. Džihád rukou, představuje charitativní aktivity a pomoc potřebným,
3. Džihád jazykem, představuje mírumilovný způsob rozšíření islámu formou osvěty a dialogu,
4. Džihád mečem, zahrnuje obranný boj za ochranu islámské víry a muslimské komunity.

V islámském kontextu se častěji používá termín islamismus nežli fundamentalismus, z důvodu jeho nejednoznačnosti. Islamismus může být vykládán vícero způsoby:

1. spojení islámu s politikou, tedy „politický islám“,
2. dále jako ultrakonzervativní přístup k islámu reagující na západní vlivy,
3. metoda šíření islámu teroristickými prostředky,⁶⁰
4. *„nová specifická forma politické ideologie, která se snaží o obnovu společnosti a to na základě reforem (umírněný islamismus) nebo na základě politického násilí (radikální islamismus) s cílem nastolit teokracii či chalífát.“*

Není pravidlem, že islamismus přímo představuje násilí a terorismus, i když je v něm mnohdy obsaženo. Proto je důležité rozlišovat mezi uvedeným umírněným a radikálním islamismem, které se liší ve svých přístupech. Umírněný islamismus usiluje o propojení islámských principů s moderní realitou, zatímco radikální islamismus může zahrnovat i použití terorismu za účelem vytvoření islámské teokracie, nebo chalífátu. Do této kategorie můžeme řadit některé násilné podproudy salafismu, například džihádismus.⁶¹ Salafismus je hnutí, které usiluje o původnost tím, že uctívá ranné muslimy jako ryzí vzory. Snaží se obnovit tuto původní cestu, kterou považuje za nejčistší vzor k dosažení nejvyšší úrovně

⁶⁰ DANICS, Štefán; URBAN, Lukáš a DUBSKÝ, Josef. In: *Základy sociologie a politologie*. 5. upravené a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022, s. 270-271. ISBN 978-80-7380-878-5.

⁶¹ DANICS, Štefan a TEJCHMANOVÁ, Ladislava. In: *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2017, s. 119. ISBN 978-80-7452-122-5.

islámské víry.⁶² Džihádisté tento cíl prosazují legitimizací násilí s odvoláním na islámskou doktrínu džihádu. Termín džihád je pro ně nábožensky schváleným válečným úsilím (svatou válkou). Odpůrci džihádistických výkladů islámského práva jsou považováni za "nepřátele islámu" a legitimní cíle, což zahrnuje i šíity a další muslimy.⁶³

1.3.3 Šaría

Šaría je systémem islámského práva, který vychází ze svaté knihy (Korán) a ze života proroka Muhammeda (sunna). Pojem šaría si muslimská obec vykládá jako „cestu stanovenou Bohem“, kterou by měl každý muslim ve svém životě ctít a dodržovat. Tato „cesta“ upravuje vztahy nejen mezi lidmi navzájem, ale také jejich vztah k Bohu, kde tento vztah k bohu je představován dodržováním pěti pilířů islámu. Vzhledem k tomu, že šaría v sobě obsahuje nejen právní otázky, ale také to, co je morální a etické, hovoříme o ní jako o základech, ze kterých islámské právo vychází.

Samotné islámské právo se dělí na sunnitskou a šíitskou větev. Každá z těchto větví má vlastní právní školy, na kterých se právníci a teologové věnují vlastní interpretaci Koránu. Tato vědní disciplína založená na nalézání a vykladu se nazývá fiqh.⁶⁴

V současné době se postoje k šaría v muslimských zemích různí. Většina států se vlivem sekularizace přiblížila západnímu vzoru, kdy se hlavním pramenem práva stal zákon a šaría je uplatňována pouze v určitých právních odvětvích, nejčastěji v rodinném a dědickém právu. K těmto státům patří například: Libanon, Tunis, Jordánsko. Zároveň ale existují státy, které se brání cizím právním systémům a uznávají pouze striktní výklad šaría, sem patří například: Saudská Arábie, Jemen. I přes vliv západních kritiků zůstává Turecko jedinou zemí, ve které proběhla kompletní sekularizace, ostatní muslimské země

⁶² ADRAOUI, Mohamed-Ali, PEKTAS, Serafettin a LEMAN, Johan (ed.). In: *Militant Jihadism: Today and Tomorrow*. Leuven University Press, 2019, s. 22. ISBN 9789462701991.

⁶³ *Situace a trendy terorismu v Evropské unii v roce 2022*. Online. In: Mezinárodní bezpečnostní institut. 2022. Dostupné z: <https://www.mbi.expert/wp-content/uploads/2022/11/Situace-a-trendy-terorismu-v-Evropske-unii-v-roce-2022.pdf>. [cit. 2024-02-13].

⁶⁴ OSINA, Petr. In: *Základy islámského práva*. 2. vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2022, s. 27-30. ISBN 978-80-7502-593-7.

mají stále určitou formu odkazu na islám, nebo islámské právo ve svých ústavních základech.⁶⁵

Šaría je v západní společnosti vnímána negativně, protože vlivem jejího ortodoxní výkladu dochází v některých muslimských zemích k potlačování lidských práv a demokratických principů. Za kontroverzní lze považovat postavení žen, které jsou mnohdy systematicky znevýhodňovány na základě patriarchálního výkladu šaría. Další je problematika trestního práva, ve kterém se stále vyskytují archaické tělesné tresty. Na tuto kritiku odpovídají liberální učenci, že jejich význam je přeceňovaný a tyto tresty figurují spíše jako výstraha. Pro docílení společného soužití v moderním světě je třeba ve zmiňovaných oblastech provést reformy. Toto snažení můžeme například pozorovat ve Všeobecné islámské deklaraci lidských práv z roku 1981, která vychází z přesvědčení, že lidská práva deklarovaná ve Všeobecné deklaraci OSN z roku 1948 se v zásadě shodují se šaría. Tento dokument sice nehovoří za veškerou muslimskou populaci, ale to nic nemění na skutečnosti, že se jedná o důležitý bod ve vývoji pohledu muslimů na lidská práva.⁶⁶

⁶⁵ OSINA, Petr. In: *Základy islámského práva*. 2. vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2022, s. 42-43. ISBN 978-80-7502-593-7.

⁶⁶ Tamtéž, s. 63-65.

2. Muslimská komunita na území ČR

Tato kapitola poskytuje komplexní pohled na současnou muslimskou komunitu na území České republiky. Nejprve je představen historický úvod pokrývající období Velkomoravské říše, výboje Osmanské říše do východní Evropy a vliv Habsburské monarchie, jenž výrazně formoval podobu muslimské komunity na území dnešní České republiky. Primární zaměření spočívá v představení současné muslimské komunity. Dále jsou uvedeny významné instituce, jako jsou mešity a modlitebny, a systém vnitřní organizace muslimské komunity.

2.1 První kontakt

První zmínka o existenci muslimů na našem území pochází z 9. století, tedy období Velkomoravská říše. Přispěl k tomu příchod věrozvěstů Cyrila a Metoděje v roce 863, respektive text v legendě Život sv. Konstantina-Cyrila. V tomto spisu se vypráví o výpravách Cyrila za Araby a Chazary z pověření Byzantského císaře. Arabové jsou popisováni jako vzdělaní a moudří lidé. Dále je v textech zmiňován prorok Muhammed, který chválí Ježíše a uznává neposkvrněné početí Panny Marie. K hlavním kontaktům však docházelo vlivem obchodních stezek, které na území Velké Moravy přivedlo arabské kupce. Podle archeologických památek v podobě arabských mincí, však tento obchod nebyl příliš živý.⁶⁷

První dochovanou zmínkou o českých zemích v arabském vědomí byla cesta Ibrahima Ibn Jakuba z Córdobského chalífátu na konci 10. století. Ten na popud Umajjovského chalífy podnikl cestu do střední Evropy. Během této cesty navštívil Prahu, kterou ve svých poznámkách označil jako významné obchodní centrum.⁶⁸ Za důležitější však lze považovat kronikářské záznamy ze druhé a třetí křížové výpravy, kterých se české země účastnily. V tomto období vrcholného středověku, docházelo k formování postojů tehdejších obyvatel českého království. A to díky vznikajícím překladům zahraničních děl (obvykle románů a legend). Tyto překlady

⁶⁷ MENDEL, Miloš; OSTŘANSKÝ, Bronislav a RATAJ, Tomáš. In: *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Praha: Academia, 2007, s. 156. ISBN 978-80-200-1554-9.

⁶⁸ SKVRŇÁK, Jan. Relace Ibrahima Ibn Jakuba. Online. *E-středověk*. 2010. Dostupné z: <https://www.e-stredovek.cz/post/relace-ibrahima-ibn-jakuba/>. [cit. 2024-02-29].

mnohdy vytvářely negativní obraz o muslimském světě, ve kterém byly muslimové vyobrazováni jako bezbožní barbaři.⁶⁹

K ustálenějšímu kontaktu dochází v období novověku. Příčinou byla expanze Osmanské říše do východní Evropy. Významná byla bitva u Moháče z roku 1526, ve které osmanské síly porazili vojsko českého a uherského krále Ludvíka Jagellonského, který při útěku zahynul. Na český trůn poté usedl rod Habsburků, po jejichž boku se české země účastnily tohoto válečného konfliktu proti osmanské hrozbě. Během těchto konfliktů docházelo k výpadům osmanských jednotek na území dnešní Moravy, které ustaly až po porážce Osmanů u Vídně v roce 1683.⁷⁰ Vnímání muslimů bylo v tomto období silně ovlivněno dobovou literární tvorbou, která spojovala islám a Muhammada s válečnými výboji a se symbolem „Turka“, který představuje zlého a krutého nepřítele.⁷¹ Po osmanské porážce u Vídně došlo k postupné změně ve vnímání tehdejší evropské společnosti. Z kdysi hrozivého protivníka se stala komická postava, přezdívaná „nemocným mužem na Bosporu“.⁷²

Dále se vztahy rozvíjely poté, co se Bosna a Hercegovina, ve které se nacházela početná muslimská komunita, stala protektorátem Habsburské monarchie v roce 1878. Zde probíhaly rolnické nepokoje na jejichž potlačení se podílely české jednotky v rámci Rakousko-Uherské armády. V roce 1908 došlo k anektování Bosny a Hercegoviny Habsburskou monarchií a v roce 1912 se islám stal státem uznaným náboženstvím.⁷³

V této době byly položeny základní kameny muslimské komunity na českém území. Její jádro bylo tvořeno etnickými Čechy, kteří konvertovali k islámu během bojů v muslimských zemích. Za podpory emigrantů ze SSSR došlo ke vzniku

⁶⁹ MENDEL, Miloš; OSTŘANSKÝ, Bronislav a RATAJ, Tomáš. In: *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Praha: Academia, 2007, s. 157-163. ISBN 978-80-200-1554-9.

⁷⁰ LHOŤAN, Lukáš. In: *Islám a islamismus v České republice*. 3. rozšířené vydání. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2019, s. 17-22. ISBN 978-80-907004-4-4.

⁷¹ KROPÁČEK, Luboš. In: *Islám a Západ: historická paměť a současná krize*. Vyšehrad, 2002, s. 48. ISBN 80-7021-540-2.

⁷² MENDEL, Miloš; OSTŘANSKÝ, Bronislav a RATAJ, Tomáš. In: *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Praha: Academia, 2007, s. 216. ISBN 978-80-200-1554-9.

⁷³ LHOŤAN, Lukáš. In: *Islám a islamismus v České republice*. 3. rozšířené vydání. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2019, s. 25-26. ISBN 978-80-907004-4-4.

českého muslimského hnutí. Od roku 1934 poté probíhala snaha o její uznání tehdejšími československým právním řádem. Tyto snahy přinesly úspěch až v období protektorátu, kdy došlo v roce 1941 k oficiálnímu uznání muslimské obce ze strany státu. To však nemělo dlouhého trvání, protože po konci války bylo toto uznání zrušeno dekrety prezidenta Beneše. V období komunistické totality, znemožňovala podmínka spolupráce představitelů muslimské komunity s STB, možnost na úřední registraci. Ke změně došlo až pro pádu komunistického režimu v roce 1989, kdy se členové budoucího Ústředí muslimských obcí (UMO), znovu pokouší o uznání státem. Tyto snahy vyvrcholily v roce 2004, kdy došlo ze strany české vlády k uznání prvním stupněm registrace dle zákona č. 3/2002 Sb. o církvích a náboženských společnostech. Čímž byla oficiálně potvrzena existence UMO. Ta poté v roce 2006 podala žádost pro registraci do druhého stupně, které by s sebou přinášelo řadu privilegií ze strany státu, jmenovitě lze uvést: právo na zřizování škol, církevních budov a pořádat náboženské obřady aj. Avšak tento návrh byl vládou zamítnut.⁷⁴ V roce 2014 uplynula lhůta pro podání nové žádosti, kterou ale UMO nevyužilo, z důvodu nenaplnění podmínky týkající se minimálního počtu členů, kteří se musí rovnat jednomu promile obyvatel ČR s trvalým pobytem (přibližně 10 500 podpisů). UMO tak aktuálně zůstává náboženskou organizací prvního stupně.⁷⁵

2.2 Současná muslimská komunita na území ČR

Určit přesný počet muslimů na našem území je značně problematické, a to hned z několika důvodů. Prvním je neexistence jednotné muslimské komunity, která by uváděla počet svých členů. Druhou příčinou je dobrovolnost uvádění náboženské příslušnosti při republikovém sčítání lidu. To proběhlo naposledy v roce 2021 a k islámu se zde přihlásilo 5 132 občanů a dalších 112 k Ústředí muslimských obcí (UMO), tedy celkem 5244 muslimů z celkového počtu

⁷⁴ Historie Ústředí muslimských obcí. Online. In: *Ústředí muslimských obcí*. 2009. Dostupné z: <https://www.umocr.cz/historiecz.pdf>. [cit. 2024-02-18].

⁷⁵ TOPINKA, Daniel a Klapetek, Martin. In: *Muslimové v Česku*. Brno: Barrister & Principal, 2016, s. 90-92. ISBN 978-80-7485-115-5.

10 524 167 obyvatel. Což činí téměř 0.05 % z celkové populace.⁷⁶ V předchozím sčítání z roku 2011, kdy se k islámu hlásilo 1921 osob a 1437 k UMO, což je v součtu 3358 muslimů. Což činí podíl muslimů na českou populaci přibližně 0,03 %. Z uvedeného vyplývá, že za 10 let došlo k nárustu muslimské populace o zhruba dvě setiny procenta.⁷⁷

Dále z údajů z roku 2021 vychází, že největší zastoupení mají muslimové v Praze (téměř 40 %). Co se pohlaví týče, tak zhruba 68 % muslimské komunity je tvořeno muži.⁷⁸

Z důvodu zmiňované dobrovolnosti uvádění náboženské příslušnosti, je potřeba k těmto číslům přistupovat s rezervou. Proto existuje řada znaleckých odhadů, které nám poskytují ucelenější informace o reálném počtu muslimů na našem území. Podle studie Pew Research Center z roku 2017 se tyto estimace pohybují okolo 20 000 příslušníků muslimské komunity.⁷⁹

Podle studie jejímž cílem bylo zjistit počet muslimů v českých věznicích, vyplývá, že ve výkonu trestu odnětí svobody se nachází pouze zanedbatelný zlomek této komunity.⁸⁰

V současné době se na území České republiky nachází celkem 2 mešity, a to v Praze a Brně a dalších 8 modliteben, které jsou rozmístěny ve městech s početnější muslimskou komunitou, jmenovitě: (Praha, Teplice, Hradec Králové, Liberec, Plzeň, Karlovy Vary a obec Kolová u Karlových Varů).⁸¹ Modlitebny

⁷⁶ *Obyvatelstvo podle náboženské víry, základních věkových skupin a pohlaví*. Online. Český statistický úřad. 2021. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD21040-CR-ZAK&z=T&f=TABULKA&skupId=4609&katalog=33525&pvo=SLD21040-CR-ZAK&v=v144__null__null__null. [cit. 2024-02-18].

⁷⁷ *Obyvatelstvo podle národnosti a podle náboženské víry*. Online. In: Český statistický úřad. 2011. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/1702201412.pdf/efb2c948-8208-4d01-8313-f4cb8fa30019?version=1.0>. [cit. 2024-02-18].

⁷⁸ *Obyvatelstvo podle náboženské víry, základních věkových skupin a pohlaví*. Online. In: Český statistický úřad. 2011. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD21040-CR-ZAK&z=T&f=TABULKA&skupId=4609&katalog=33525&pvo=SLD21040-CR-ZAK&v=v144__POHLAVI__102__1. [cit. 2024-02-18].

⁷⁹ *Europe's Growing Muslim Population*. Online. Pew Research Center. 2017. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/religion/2017/11/29/europes-growing-muslim-population/>. [cit. 2024-02-19].

⁸⁰ TOPINKA, Daniel a Klapetek, Martin. In: *Muslimové v Česku*. Brno: Barrister & Principal, 2016, s. 186-187. ISBN 978-80-7485-115-5.

⁸¹ *Mešity a modlitebny v ČR*. Online. Muslimská obec v Praze. Dostupné z: <http://www.praha-muslim.cz/mosques.htm>. [cit. 2024-02-19].

obvykle poskytují páteční kázání a možnost denních modliteb. Mešity navíc poskytují přístup do knihovny, přednášky na téma islámu aj.⁸²

Z hlediska organizace muslimské obce, existuje několik aktivních organizací, které jsou sdruženy pod Ústředím muslimských obcí. Kromě toho existují celkem dvě islámské nadace, založené v Praze a v Brně již v 90. letech, které vlastní dvě mešity. Mezi další aktivní organizace patří Všeobecný svaz muslimských studentů, společnost Alfirdaus, s.r.o. a Svaz islámských kulturních center.⁸³

⁸² *Adresář modliteben.* Online. Infomuslim. Dostupné z: <https://www.infomuslim.cz/modlitebny/stredocesky-kraj/>. [cit. 2024-02-19].

⁸³ *Muslimové v ČR.* Online. Muslimská obec v Praze. Dostupné z: <http://www.praha-muslim.cz/muslimsInCz.htm>. [cit. 2024-02-19].

3. Islamofobie

Tato kapitola se věnuje tématu islamofobie. V první řadě je představena problematika islamofobie jako pojmu, následované jeho možným teoretickým ukotvením, doplněným o jeho význam. Dále jsou představené teoretické příčiny a dopady tohoto jevu. Hlavní těžiště kapitoly představuje islamofobie v České republice. Zde budou představeny predispozice české společnosti k islamofobii. Zkoumány budou obecné predispozice české islamofobie, dále vliv a objektivita médií. Zároveň bude analyzován průzkum veřejného mínění, zaměřený na hodnocení nebezpečí pro ČR. Zároveň je zkoumán vliv migrační krize na množství předsudečného násilí vůči muslimům. Tento typ násilí je poté dále zkoumán až do roku 2019.

3.1 Pojem a význam pojmu islamofobie

Stanovení přesného významu islamofobie je dlouholetým předmětem sporů jak mezi laickou veřejností, tak odborníky. První použití tohoto pojmu se podle Oxfordského slovníku angličtiny datuje do 20. let 20. století.⁸⁴ Na konci první světové války byl tento výraz využit ve francouzském tisku. Dvojice autorů muslimského vyznání použila tento pojem v kontextu politické reprezentace muslimů, zejména v souvislosti s muslimskou loajalitou a oběťmi ve světové válce a vyjádření frustrace nad francouzským koloniálním vztahem k Alžírsku. Jejich texty byly později přeloženy do angličtiny, ale původní význam pojmu byl vyložen jako: „nepřátelské pocity vůči islámu“.⁸⁵

První skutečnou definici z roku 1997 představuje zpráva *Islamophobia: A Challenge for Us All*, kterou poskytla britská organizace Runnymede Trust pro zvýšení povědomí společnosti o islamofobii. V této zprávě je islamofobie definována následovně: „užitečná zkratka pro označení strachu nebo nenávisti

⁸⁴ *Islamophobia*. Online. Oxford english dictionary. Dostupné z: https://www.oed.com/dictionary/islamophobia_n?tab=factsheet#12050067. [cit. 2024-02-19].

⁸⁵ VAKIL, Abdool Karim. *Is the Islam in Islamophobia the Same as the Islam in Anti-Islam; or, When Is It Islamophobia Time?* Online. OpenEdition journals. 2009. Dostupné z: <https://journals.openedition.org/eces/178#tocto1n3>. [cit. 2024-02-19].

vůči islámu – a tedy strachu nebo odporu vůči všem nebo většině muslimů.“⁸⁶ Od zveřejnění této zprávy, obzvláště po událostech z roku 2001, se můžeme pravidelně setkávat s tímto pojmem, ať už v odborné literatuře, nebo v médiích. Mnoho autorů termín islamofobie pouze zmíní, aniž by jej dále definovali, nebo uvedou definici neúplnou. Například autoři Gottschalk a Greenberg definují islamofobii jako „sociální úzkost vůči islámu a muslimským kulturám“. Také případech podrobnějších definicí se autoři rozcházejí. Někteří autoři jako Abbas se shodují, že islamofobie je zcela založená na strachu z islámu nebo muslimů. Další část autorů se shoduje s definicí Scholze, který islamofobii definuje jako odmítnutí islámu, případně muslimů, které překračuje myšlenkovou formu, nahrazenou konkrétními činy v podobě diskriminace a násilí.

Další autoři se použití tohoto termínu vyhýbají zcela, z důvodu nepřesnosti, nebo jako Halliday: „protože naznačuje strach z islámu jako víry, když skutečným problémem jsou negativní stereotypy o muslimech jako lidech politického podtextu“, někteří dále souhlasí s vyjádřením Bowena: „protože se termín začal používat tímto příliš širokým způsobem a je silně polemický, jeho použití jako analytického termínu je trochu riskantní.“⁸⁷ Kvůli zmiňované kritice vznikaly v akademické obci myšlenky podporující použití přesnějších a vhodnějších definicí, namísto kritizované islamofobie.⁸⁸ Halliday užívá termín antimuslimství, ve kterém rozlišuje mezi strategickým a populistickým proudem. Strategický je převažující spíše v USA, zatímco populistický má větší zastoupení v Evropě.⁸⁹

Bleich definoval islamofobii jako „nepřiměřené negativní postoje nebo emoce zaměřené proti islámu nebo muslimům.“ Tato definice byla vytvořena na základě tří komponent.

⁸⁶ THE RUNNYMEDE TRUST. *Islamophobia a challenge for us all*. Online. In: Sussex: The Runnymede Trust, 1997, s. 4. ISBN 0-902397-98-2. Dostupné z: <https://mcislamofobia.org/wp-content/uploads/2016/02/Islamophobia-a-challenge-for-us-all-without-cartoons-1.pdf>. [cit. 2024-02-19].

⁸⁷ BLEICH, Erik. What Is Islamophobia and How Much Is There? Theorizing and Measuring an Emerging Comparative Concept. Online. *American Behavioral Scientist*. 2011, roč. 55, č. 12, s. 1582-1584. ISSN 0002-7642. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0002764211409387>. [cit. 2024-02-19].

⁸⁸ Tamtéž, s. 1584-1585.

⁸⁹ KROPÁČEK, Luboš. In: *Duchovní cesty islámu*. Šesté, opravené vydání. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 138. ISBN 978-80-7429-598-0.

První kompetenta „nepřiměřené“ znamená, že racionální kritika určitých islámských hodnot, zvyků aj., automaticky neznamená, že se jedná o islamofobii. Pokud však na těchto základech někdo odsuzuje muslimy, nebo islám jako celek, již můžeme hovořit o diskriminačním přístupu, který představuje islamofobii.

Druhý prvek zdůrazňuje, že „negativní postoje nebo emoce“ mají základ v širokém spektru hodnocení a afektů. Vzhledem k tomu že islamofobie není klinicky psychologický termín a nelze ji proto zjednodušit pouze na iracionální strach z konkrétního předmětu nebo situace. Islamofobie naopak představuje daleko širší postoj negativních postojů a emocí směřujících proti určitému jednotlivci nebo skupině na základě členství v odmítané kategorii. Islamofobie, stejně jako sexismus, antisemitismus aj., může nabývat různých forem a úrovní negativních postojů a emocí. Zaměření na postoj a emoce zdůrazňuje hodnotící a afektivní aspekty islamofobie. Hodnotící složka dává představu, jestli je skupina dobrá nebo špatná, zda si zaslouží respekt nebo pohrdání, zdali by měla být přijímána nebo je lepší se jí vyhnout. Afektivní stránka představuje reakci založenou na pocitech, jako je znechucení, strach nebo nepřátelství. Postoje a emoce je třeba odlišovat od následných projevů (fyzické násilí, diskriminace), které představují spíše přímým důsledkem, a nikoliv základní charakteristiku islamofobie.

Třetí komponenta naznačuje, že negativní postoje a emoce mohou být zaměřeny buď na islám jako náboženství nebo na její vyznavače. To reflektuje komplexnost islamofobie a často vzájemné propojení islámu a muslimů ve vnímání veřejností. Existuje sice možnost rozlišení mezi těmito dvěma formami postojů a emocí, ale obvykle jsou obě roviny považovány za součást stejného konceptu islamofobie.

Islamofobie není jednoznačným binárním pojmem, ale spíše se vyskytuje v různém měřítku. Zatímco některé postoje nebo jednotlivce lze jasně identifikovat jako islamofobní, jiné mohou představovat šedou zónu. Skutečnou míru pomáhají posoudit dva faktory: intenzita projevů negativních názorů jednotlivcem a jejich konzistence v čase. Islamofobie na nízké úrovni může zahrnovat sporadické negativní názory, které se mohou měnit, zatímco islamofobie na vysoké úrovni se projevuje jako soustavné a intenzivní nepřátelství vůči islámu nebo muslimům.

Čím je výskyt, konzistence a intenzita islamofobních projevů u jednotlivců četnější, tím větší je islamofobie v dané sociální skupině nebo společnosti.⁹⁰

3.2 Příčiny a dopady islamofobie

Určení přesných příčin islamofobie není jednoduché z důvodu velkého množství vlivů, které tento jev ovlivňují. Jednu z hlavních příčin lze sledovat v nedostatku základních znalostí o islámu a muslimech. Tento faktor je důležitý, protože umožňuje nekritické přijímání stereotypů a předsudků z médií, čímž dochází k vytváření negativních postojů a emocí vůči muslimům.⁹¹ Nejčastějším stereotypem bývá vyobrazování muslimů jako bohatých ropných magnátů (šejchů) nebo teroristů.

Dalším faktorem jsou teroristické útoky provedené muslimskými pachateli, které mohou posílit stereotypy spojující islám s terorismem. V případě, že je veřejné mínění již silně ovlivněno, může docházet k projevům islamofobie. Tu lze pozorovat v podobě neprokázaných mediálních tvrzení, které za pachatele označují muslimské zločince.⁹²

Co se důsledků týče, má islamofobie negativní vliv nejen na muslimy jako jednotlivce, ale také na jejich komunity a společnost obecně. Jednotlivci jsou nuceni čelit emocionálním a psychologickým důsledkům, zejména pocitům strachu, zranitelnosti, hněvu a ponížení. Mnoho muslimů se cítí nuceno skrývat svou víru, což vede k omezení jejich svobody a sociálního života. Důsledky této diskriminace jsou patrné i v každodenním životě, kde se projevují horšími podmínkami bydlení, nižšími příjmy, vyšší nezaměstnaností a delším trváním nezaměstnanosti. V případech, kdy mají zaměstnání, se často jedná o méně

⁹⁰ BLEICH, Erik. What Is Islamophobia and How Much Is There? Theorizing and Measuring an Emerging Comparative Concept. Online. *American Behavioral Scientist*. 2011, roč. 55, č. 12, s. 1585-1587. ISSN 0002-7642. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0002764211409387>. [cit. 2024-02-19].

⁹¹ RAMBERG, Ingrid. Online. In: *Islamophobia and its consequences on Young People*. Council of Europe, 2004, s. 51-52. ISBN 92-871-5673-5. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16807037e1>. [cit. 2024-02-23].

⁹² KROPÁČEK, Luboš. In: *Duchovní cesty islámu*. Šesté, opravené vydání. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 139-140. ISBN 978-80-7429-598-0.

atraktivní profese. Tyto důsledky mají dlouhodobé dopady, které přesahují jednotlivce a ovlivňují životní šance celých komunit v průběhu více generací.⁹³

3.3 Islamofobie v České republice

Tématu islamofobie je v dnešní evropské společnosti dlouhodobě věnováno velké množství pozornosti. Oproti některým našim sousedům se islamofobie v České republice vyznačuje jistými specifiky. Za důležitý faktor lze považovat velice nízký počet muslimské populace, odhadovaný na přibližně 20 000 jedinců. Z toho lze odvodit, že průměrný český občan nemá mnoho možností, jak se dostat do přímého kontaktu s muslimem. Proto můžeme o islamofobii v kontextu České republiky hovořit jako o „islamofobii bez muslimů“.⁹⁴ Osobní zkušenost je v tomto případě nahrazována informačním tokem z mainstreamových médií, a to převážně v podobě zpravodajství, filmů a literatury. Toto potvrzují průzkumy veřejného mínění, které dokládají, že hlavními informačními zdroji, které ovlivňují u respondentů postoj k islámu, jsou televize, internetové zprávy a tištěné noviny.⁹⁵ Nelze však hovořit o tom, že by média měla moc přímo předávat svůj názor svým divákům. Tato míra ovlivnění je závislá na několika faktorech: vzdělanost, společenské postavení, sociální skupina, kontext dané zprávy a samozřejmě osobní zkušenost sledujícího. Právě tato absence vlastní zkušenosti zvyšuje vliv médií, protože divák nemá možnost komparace se svojí zkušeností, nebo svého okolí a je pravděpodobné, že informacím ze sdělovacích prostředků bude přikládat větší váhu.

Zde se nabízí otázka, jaký postoj k muslimům a islámu zaujímají české mediální portály? Možnou představu poskytují výsledky studie zaměřené na zpravodajské relace třech největších televizních stanic (TV Nova, FTV Prima

⁹³ ECRI General Policy Recommendation No. 5 (revised) on preventing and combating anti-Muslim racism and discrimination. Online. In: European Commission against Racism and Intolerance. 2022. Dostupné z: <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-no-5-revised-on-preventing-and-comb/1680a5db32>. [cit. 2024-03-11].

⁹⁴ DIZDAREVIC, Selma Muhic. Islamophobia in Czech Republic: National Report 2016. Online. In: BAYRAKLI, Enes a HAFEZ, Farid (ed.). *European Islamophobia Report 2016*. SETA, 2017, s. 126. ISBN 978-975-2459-00-7. Dostupné z: https://www.islamophobiareport.com/EIR_2016.pdf. [cit. 2024-03-10].

⁹⁵ TOPINKA, Daniel a K LAPETEK, Martin. In: *Muslimové v Česku*. Brno: Barrister & Principal, 2016, s. 244. ISBN 978-80-7485-115-5.

a Česká televize), odvysílaných v roce 2013.⁹⁶ Z této studie vyplynulo, že v reportážích se o muslimech hovořilo jako o těch druzích, kteří měli zřídka kdy možnost projevení vlastního názoru. Minimální byl také prostor věnovaný pozitivním skutkům muslimů ve srovnání s ostatním obsahem týkající se muslimů. Dále lze pozorovat časté stereotypní vyobrazování islámu a muslimů (záběry ozbrojených mužů arabských rysů, zahalených žen aj.).⁹⁷

Ke kredibilitě médií je příhodno zmínit kauzu z roku 2016 zmiňované stanice FTV Prima. Jejíž vedení dávalo svým redaktorům instrukce, podle kterých měli být uprchlíci vyobrazováni jako hrozba pro společnost a případné neztotožnění s těmito pokyny by znamenalo pro redaktory ukončení pracovního poměru. Na což skutečně několik novinářů odešlo.⁹⁸

Další důležitou otázkou kromě vyobrazování muslimů ve zprávách je také to, jaký to může mít reálný dopad na postoj diváka k tomuto tématu. Podle van Dijka, který ve své studii, *New(s) Racism: A Discourse Analytical Approach*, indikuje že i informace, které by mohly být považovány za neutrální výrok o menšinách, mají tendenci v novinových zprávách získávat negativní podtext a jsou často spojovány s negativními tématy či hrozbami.⁹⁹ Ve zmiňované analýze se většina zpráv týkala událostí ze zahraničí a neměla reálný přesah do dění v České republice. Meritum těchto zpráv bylo věnováno politice a kriminalitě (mnohdy terorismu), ve kterých docházelo ke zmiňovanému vyobrazování stereotypů. Tímto mnohdy neobjektivním způsobem je českému divákovi představována kultura a náboženství, se kterým nemá pravděpodobně žádnou vlastní zkušenost a na jejímž základě si vytváří vlastní názor.

Výsledná analýza dále poukázala na skutečnost, že v určitých aspektech se reportáže zmiňovaných televizích stanic shodují s tzv. koncepcí ideologického

⁹⁶ TOPINKA, Daniel a KLAPETEK, Martin. In: *Muslimové v Česku*. Brno: Barrister & Principal, 2016, s. 274-275. ISBN 978-80-7485-115-5.

⁹⁷ Tamtéž, s. 292-294.

⁹⁸ BŘEŠŤAN, Robert. *Nahrávka z klíčové porady TV Prima k uprchlíkům: „Vedení televize má názor a vy ho budete respektovat.“*. Online. HlídacíPes.org. 2016. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/nahravka-z-porady-zpravodajstvi-tv-prima/>. [cit. 2024-03-05].

⁹⁹ VAN DIJK, T.A. *New(s) Racism: A Discourse Analytical Approach*. Online. In: COTTLE, S. (ed.). *Ethnic Minorities and the Media*. Milton Keynes: Open University Press, 2000, s. 33-49. Dostupné z: <https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/07/Teun-A.-van-Dijk-2000-News-racism-A-discourse-analytical-approach.pdf>

čtverce van Dijka.¹⁰⁰ Tento koncept popisuje polarizaci a manipulační techniky ve zpravodajství s tématem menšin. Toto pojetí se skládá ze čtyř postupů:

1. Zdůrazňování pozitivních činů a vlastností vlastní kultury.
2. Zdůrazňování negativních činů a vlastností protistrany.
3. Marginalizace negativních činů a vlastností vlastní kultury.
4. Marginalizace pozitivních činů a vlastností protistrany.

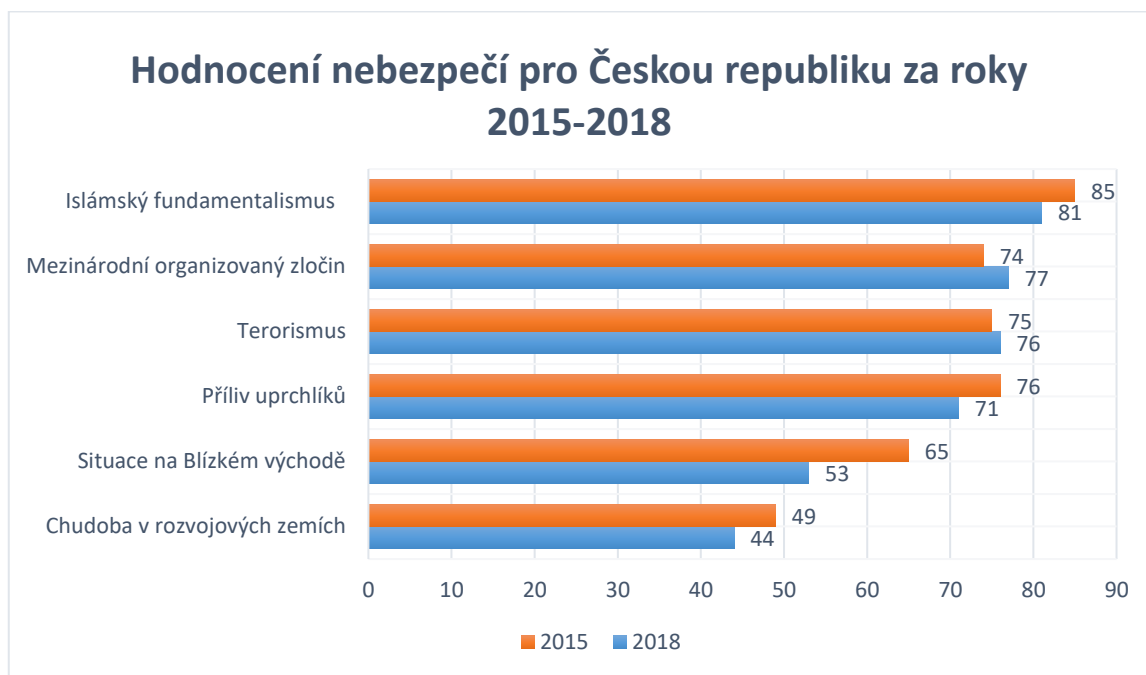
Tyto postupy odpovídají ideologii „my versus oni“, kde skupina „my“ je prezentována pozitivně, zatímco skupina „oni“ negativně.¹⁰¹

Pro vysvětlení příčin vzniku a vývoje islamofobie v ČR je také potřeba nahlédnout do veřejného mínění českých občanů. Na danou problematiku provedl v roce 2018 ústav STEM výzkum toho, co považuje česká společnost za nebezpečí pro svoji zemi. Respondenti měli na výběr z jedenácti možností, kterým měli přiřazovat na stupnici od jedné do devíti intenzitu vnímaného nebezpečí, kde jedna představuje žádné nebezpečí a devět vysoké nebezpečí. Údaje uvedené do grafu představují hrozby, u kterých respondenti ohodnotili úroveň hrozby na stupnici od sedmi bodů do devíti bodů, jinými slovy, vnímají hrozbu jako veliké nebezpečí. Z výzkumu vyplývá, že česká populace se nejvíce obává islámského fundamentalismu, který za velmi nebezpečný označilo 81 % respondentů. Zde lze sledovat mírný pokles o 4 % oproti výsledkům z roku 2015. Druhou největší hrozbu představuje mezinárodně organizovaný zločin se 77 %, ten zaznamenal nárůst o 3 %. Dále česká společnost vnímá jako nebezpečí hrozbu terorismu, které bylo účastníky přiřknuto 76 %. Příliv uprchlíků považovalo za nebezpečné 71 % dotázaných, zde je pokles o 5 % oproti roku 2015. O něco méně nebezpečně je vnímána situace Blízkého východu, v jehož vnímání nebezpečnosti došlo k poklesu o 12 % oproti roku 2015. Stále má však s aktuálními 53 % značný nárůst oproti chudobě v rozvojových zemích, kterou považuje za hrozbu 44 % respondentů. V grafu lze povětšinou pozorovat drobnější fluktuace ve vnímání hrozeb mezi lety 2015 až 2018. Které se na pořadí hrozeb projeví v podobě

¹⁰⁰ TOPINKA, Daniel a KLAPETEK, Martin. In: *Muslimové v Česku*. Brno: Barrister & Principal, 2016, s. 292-295. ISBN 978-80-7485-115-5.

¹⁰¹ VAN DIJK, T.A. Discourse and Ideology. Online. In: *Discourse Cognition Society*. 2011, s. 396-398. Dostupné z: <https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/07/Teun-A.-van-Dijk-2011-Discourse-and-Ideology.pdf>. [cit. 2024-02-25].

mírného nárůst obav z terorismu a mezinárodního organizovaného zločinu na úkor uprchlíků.¹⁰²

Graf 1 – Hodnocení nebezpečí pro ČR za roky 2015-2018¹⁰³

Pro porovnání, zdali míra strachu odpovídá reálnému nebezpečí, může posloužit výroční zpráva Bezpečnostní informační služby (BIS) z roku 2018. V oblasti terorismu a islamistické radikalizace byla situace v České republice označena jako klidná. Kromě běžné monitorace vývoje muslimské komunity, BIS dále prověřovala signály, indikující možný výskyt islamistických radikálů na území České republiky, avšak žádné z těchto rizik, nebylo v žádném z případů potvrzeno.¹⁰⁴

Další zmiňovanou hrozbou je migrační tok do Evropy, který vyvolal obavy v důsledku migrační krize v roce 2015. Tato krize byla způsobena velkým přílivem migrantů utíkájících před válkou nebo pronásledováním, přičemž většina z nich

¹⁰² *Co považuje česká veřejnost za nebezpečí pro naši zemi?* Online. In: STEM. 2015. Dostupné z: <https://www.stem.cz/co-povazuje-ceska-verejnost-za-nebezpeci-pro-nasi-zemi/>. [cit. 2024-02-26].

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2018.* Online. In: Bezpečnostní informační služba. 2018. Dostupné z: <https://www.bis.cz/public/site/bis.cz/content/vyrocnizpravy/2018-vz-cz.pdf>. [cit. 2024-02-28].

pocházela ze Sýrie a Afganistánu.¹⁰⁵ Počty žadatelů o azyl, však na území ČR představují 0,1 - 0,2 % z celkové počtu žadatelů v Evropské unii, mezi lety 2015-2018, neboli přibližně 1230 žádostí ročně. Dále nutno podotknout, že nejvyšší počty žadatelů pocházely z Ukrajiny a Kuby, teprve poté následovali žadatelé ze Sýrie, Iráku a dalších států.¹⁰⁶ Co se nelegální migrace týče, tak během sledovaného období byl podle Českého statistického úřadu zjištěn nelegální pobyt u celkem 23 552 osob. Tento údaj se skládá ze dvou kategorií. První představuje nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR, tedy nedovolený pokus o překročení skrze mezinárodní letiště. Druhou kategorií představují cizinci, kteří na naše území vstoupili legálně, ale ve stanovené době nevycestovali, a z toho důvodu pobývají na území ČR nelegálně.¹⁰⁷ Policie ČR eviduje ještě podmnžinu druhé kategorie, tzv. „tranzitní nelegální migraci“, která představuje migranty, kteří vstupují na území ČR přes hranice sousedních států s úmyslem pokračovat do dalších členských států EU. Pro potřeby této kapitoly bude sledována hlavně nelegální tranzitní migrace, z důvodu většinového zastoupení občanů ze zemí Středního východu. Podle statistik Policie ČR byl v roce 2015 tento typ nelegální migrace zjištěn u 3 294 cizinců. V roce 2016 se již jednalo o 511 případů¹⁰⁸, v roce 2017 činil počet takto odhalených cizinců pouze 172 případů a v následujícím roce došlo k mírnému nárůstu nelegální migrace na 191 případů. Ve všech zmiňovaných obdobích je jednalo převážně o občany Sýrie,

¹⁰⁵ *Exploring migration causes: why people migrate*. Online. In: European Parliament. 2023. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/2020/7/story/20200624STO81906/20200624STO81906_en.pdf. [cit. 2024-02-27].

¹⁰⁶ *1.2 million first time asylum seekers registered in 2016*. Online. In: Eurostat. 2017. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7921609/3-16032017-BP-EN.pdf/e5fa98bb-5d9d-4297-9168-d07c67d1c9e1>. [cit. 2024-02-29]. Srov. *first-time asylum seekers registered in 2018, down by 11% compared with 2017*. Online. In: Eurostat. 2019. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9665546/3-14032019-AP-EN.pdf/eca81dc5-89c7-4a9d-97ad-444b6bd32790>. [cit. 2024-02-29].

¹⁰⁷ *Cizinci: Nelegální migrace*. Online. Český statistický úřad. 2024. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_nelegalni_migrace. [cit. 2024-02-28].

¹⁰⁸ RENDLOVÁ, Kateřina. *Nelegální migrace v ČR za rok 2016*. Online. Policie České republiky. 2016. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/nelegalni-migrace-v-cr-za-rok-2016.aspx>. [cit. 2024-02-28].

Afganistánu a Iráku. Lze zároveň sledovat značný úbytek v počtu případů po roce 2015, kdy byla situace nejkritičtější.¹⁰⁹

Uvedené údaje potvrzují skutečnost, že Česká republika není pro migranty cílovou destinací a zároveň přes naše území nevede žádná z hlavních tras, přes kterou by se migranti dostávali dále do západních zemí.¹¹⁰

Možné vysvětlení vysoké úrovně strachu české společnosti z migrace by mohla představovat tehdejší politika EU, jejímž účelem mělo být přerozdělování migrantů na základě kvót mezi členské státy. Tím mělo dojít k ulehčení náporu pro „narázníkové“ země, které čelily největšímu náporu migračních tras. Proti této politice se ohradilo několik členských států, včetně České republiky.¹¹¹ Tento systém, díky odporu některých členských států, nebyl nikdy plně aplikován a v roce 2023 byl definitivně nahrazen za finanční pomoc nejvíce postiženým státům, ze kterých je ČR momentálně vyjmuta z důvodu nové migrační vlny, která již směřuje přes naše území, a to v souvislosti s probíhající válkou na Ukrajině.¹¹²

Uprchlíká krize zároveň vedla k nárůstu násilí z nenávisli vůči migrantům a osobám islámského vyznání. V roce 2014 bylo zaznamenáno 86 případů a v roce 2015 došlo k nárůstu na 141 nenávislných incidentů. Přičitatelnost migrační krizi lze dovést ze struktury těchto incidentů. V roce 2014 projevy násilí, ve spojitosti s migrační krizí, tvořily z celkového počtu incidentů 14 % (12 incidentů), zatímco v roce 2015 se již jednalo o 43 % (61 incidentů). Celkově tedy došlo k nárůstu útoků související s uprchlíky o 29 % mezi lety 2014 a 2015.¹¹³ Dopady migrační krize se však projevovaly i nadále v následujících letech na

¹⁰⁹ RENDLOVÁ, Kateřina. *Nelegální migrace v ČR za rok 2018*. Online. Policie České republiky. 2016. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice-za-rok-2018.aspx>. [cit. 2024-02-28].

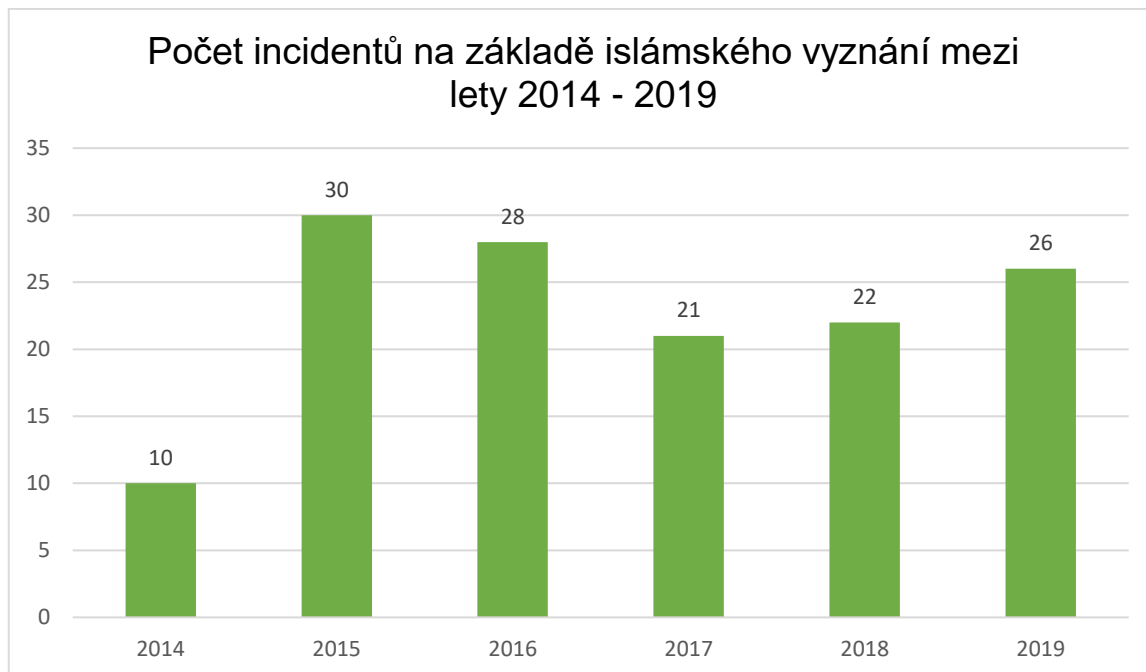
¹¹⁰ *Migrace v ČR: Fakta a čísla*. Online. Migraceonline. 2021. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/migrace-v-cr-fakta-a-cisla>. [cit. 2024-02-28].

¹¹¹ PATROVSKÝ, Ondřej. *Soud EU: Odmítáním uprchlických kvót porušilo Česko, Polsko a Maďarsko své povinnosti*. Online. Česká televize. 2020. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/soud-eu-odmitanim-uprchlickych-kvot-porusilo-cesko-polsko-a-madarsko-sve-povinnosti-51525>. [cit. 2024-02-28].

¹¹² DLUBALOVÁ, Klára. *Úspěch nejen pro Česko. EU našla přístup pro zvládnutí migrace. Základem bude solidarita bez povinných kvót*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. 2023. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/uspech-nejen-pro-cesko-eu-nasla-pristup-pro-zvladnuti-migrace-zakladem-bude-solidarita-bez-povinnych-kvot.aspx>. [cit. 2024-02-28].

¹¹³ OSTŘANSKÝ, Bronislav. In: *Islamofobie po česku*. Vyšehrad, 2017, s. 255-258. ISBN 978-80-7429-903-2.

počtu předsudečného násilí na muslimech a migrantech z muslimských zemí.¹¹⁴ Pro účely této práce byly do následujícího grafu vybrány pouze útoky, které jsou explicitně motivované na základě muslimského vyznání, nikoliv útoky, které by mohly souviset (politické přesvědčení, uprchlický status aj.).

Graf 2 – Počet incidentů na základě islámského vyznání mezi lety 2014–2019¹¹⁵

V roce 2015 došlo k nejvíce útokům vůči vyznavačům islámu. K nejčastějším formám útoků patřilo slovnímu napadení (67 %), vyhrožování (33 %) a fyzické napadení (23 %). Zde je nutno podotknout, že jeden útok v sobě mohl obsahovat více forem.¹¹⁶ Rok 2015 byl také přelomový rozhodnutím soudu, které zakládalo provozovateli serveru Parlamentních listů povinnost zaplatit náhradu škody za

¹¹⁴ IN IUSTITIA, O.P.S. Online. In: *Zpráva o předsudečném násilí v ČR v roce 2019*. In IUSTITIA, 2021, s. 6. ISBN 978-80-88172-41-3. Dostupné z: https://in-ius.cz/wp-content/uploads/2023/03/2019_01_TEXT_ZPRAVY_3_KOMPLET.pdf. [cit. 2024-02-28].

¹¹⁵ IN IUSTITIA, O.P.S. Online. In: *Zpráva o násilí z nenávisi v České republice 2015*. In IUSTITIA, 2016, s. 59. ISBN 978-80-88172-22-2. Dostupné z: <https://in-ius.cz/wp-content/uploads/2021/04/znn2015-web-def.pdf>. [cit. 2024-03-11]. Srov. IN IUSTITIA, O.P.S. Online. In: *Zpráva o předsudečném násilí v ČR v roce 2017*. In IUSTITIA, 2019, s. 75. Dostupné z: <https://in-ius.cz/wp-content/uploads/2021/04/zpn2017final-cze-web-.pdf>. [cit. 2024-03-11]. Srov. IN IUSTITIA, O.P.S. Online. In: *Zpráva o předsudečném násilí v ČR v roce 2019*. In IUSTITIA, 2021, s. 45. ISBN 978-80-88172-41-3. Dostupné z: https://in-ius.cz/wp-content/uploads/2023/03/2019_01_TEXT_ZPRAVY_3_KOMPLET.pdf. [cit. 2024-03-11].

¹¹⁶ IN IUSTITIA, O.P.S. Online. In: *Zpráva o násilí z nenávisi v České republice 2015*. In IUSTITIA, 2016, s. 56. ISBN 978-80-88172-22-2. Dostupné z: <https://in-ius.cz/wp-content/uploads/2021/04/znn2015-web-def.pdf>. [cit. 2024-03-11].

rasistické diskuze pod jejich články, které ani přes opakované výzvy nebyly odstraněny.¹¹⁷

V roce 2017 došlo k opakovanému pokácení stromů na železniční koleje. Pachatel na místě činu umístil vzkaz, jenž měl evokovat, že pachatelem je muslim, který plánuje další teroristické útoky s cílem způsobit újmu občanům ČR. Jako skutečný pachatel byl odhalen muž v důchodovém věku, který byl rodilým českým občanem a následně byl vzat do vazby. V roce 2019 byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce čtyř let pro trestný čin teroristického útoku dle § 311 odst. 1 písm. g), který mu byl kvůli vyššímu věku a snížené přičetnosti mimořádně snížen. Podle soudce byl pachatel negativně ovlivněn manipulací a islamofobními názory ve společnosti.¹¹⁸

V následujících letech měly útoky vůči muslimům klesající tendenci až do roku 2018, kde došlo k mírnému nárůstu, který se ještě více projevil v roce 2019. Stále převažovaly stejné formy útoků, s výjimkou roku 2016, kdy došlo k šesti útokům na majetek, což tvořilo 21 % všech incidentů¹¹⁹. Zároveň lze sledovat trend nárůstu počtu útoků v internetovém prostředí.¹²⁰

V roce 2019 bylo spácháno 26 případů předsudečného násilí vůči muslimům. Nejvíce případů se týkalo schvalování teroristického útoku proti muslimům na Novém Zélandě. Některé ze schvalujících komentářů se staly předmětem trestního řízení pro podezření z podpory a propagace teroristického činu dle § 312e odst. 1.¹²¹

¹¹⁷ IN IUSTITIA, O.P.S. Online. In: *Zpráva o násilí z nenávisti v České republice 2015*. In IUSTITIA, 2016, s. 19. ISBN 978-80-88172-22-2. Dostupné z: <https://in-ius.cz/wp-content/uploads/2021/04/znn2015-web-def.pdf>. [cit. 2024-03-11].

¹¹⁸ IN IUSTITIA, O.P.S. Online. In: *Zpráva o předsudečném násilí v ČR v roce 2017*. In IUSTITIA, 2019, s. 97. Dostupné z: <https://in-ius.cz/wp-content/uploads/2021/04/zpn2017final-cze-web-.pdf>. [cit. 2024-03-11].

¹¹⁹ IN IUSTITIA, O.P.S. Online. In: *Zpráva o násilí z nenávisti v ČR v roce 2016*. In IUSTITIA, 2018, s. 52. ISBN 978-80-88172-36-9. Dostupné z: https://in-ius.cz/wp-content/uploads/2022/03/00_ZPRAVA_2016_FINAL_23_3.pdf. [cit. 2024-03-11].

¹²⁰ IN IUSTITIA, O.P.S. Online. In: *Zpráva o předsudečném násilí v ČR v roce 2018*. In IUSTITIA, 2020, s. 5. ISBN 978-80-88172-40-6. Dostupné z: https://in-ius.cz/wp-content/uploads/2023/03/2018_03_TEXT_ZPRAVY_komplet.pdf. [cit. 2024-03-11].

¹²¹ IN IUSTITIA, O.P.S. Online. In: *Zpráva o předsudečném násilí v ČR v roce 2019*. In IUSTITIA, 2021, s. 43-52. ISBN 978-80-88172-41-3. Dostupné z: https://in-ius.cz/wp-content/uploads/2023/03/2019_01_TEXT_ZPRAVY_3_KOMPLET.pdf. [cit. 2024-03-11].

4. Analýza islamofobie v české politické sféře

V této kapitole budou analyzovány projevy islamofobie v prostoru české politiky. První část se věnuje vybraným projevům bývalého prezidenta Miloše Zemana, který se v minulosti často vyjadřoval k tématům islámu a migrace. Dále je představeno hnutí Svoboda a přímá demokracie, kde hlavní část představuje volební program a stanoviska hnutí v kontextu zmiňovaných témat. Dále jsou analyzovány islamofobní projevy v rétorice členů hnutí. Dalším objektem zkoumání jsou politické subjekty, které vznikaly na pozadí migrační krize. Jedná se převážně o uskupení Blok proti islámu a Alternativa pro Česko 2017 u kterých je představen jejich vznik a postoje k islámu a muslimům. V závěru této kapitoly jsou rozebrány kontroverzní výroky členů a podpůrců těchto politických subjektů.

4.1 Miloš Zeman

Miloš Zeman je českým politikem, který mezi lety 2013 až 2023 zastával post prezidenta České republiky. Před svým zvolením působil od roku 1993 do roku 2001 jako předseda ČSSD a od roku 1998 do 2002 působil jako předseda vlády.¹²² Miloš Zeman je také znám řadou svých protimuslimských výroků a osobní účastní na protimuslimské demonstraci.¹²³

V roce 2011 se v Praze uskutečnila mezinárodní konference *Evropa sjednocená a svobodná?* Zde Zeman pronesl několik kontroverzních projevů. Jeho první výrok zněl: „*Umírněný muslim je contradictio in adjecto, tedy protimluv, stejně jako contradictio in adjecto je umírněný nacista.*“ Zde dále prohlásil, že největším nepřítelem západních zemí je islám, toto prohlášení následně doplnil: „*Nepřítelem je anticivilizace táhnoucí se od severní Afriky až po Indonésii. Žije v ní na dvě miliardy lidí a financovaná je dílem z prodeje ropy, dílem z prodeje drog.*“ Dále se na téma muslimů vyjádřil svým názorem, ve kterém zavrhl možnost existence umírněného a radikálního muslima. Z toho lze vyvodit, že v jeho vnímání jsou všichni příslušníci dané skupiny stejní a nelze je v tomto ohledu rozdělit do

¹²² *Životopis*. Online. Zeman Milos. Dostupné z: <http://www.zemanmilos.cz/cz/t/zivotopis.htm>. [cit. 2024-03-09].

¹²³ *Factsheet: Milos Zeman*. Online. Bridge Georgetown. 2021. Dostupné z: <https://bridge.georgetown.edu/research/factsheet-milos-zeman/>. [cit. 2024-03-09].

kategorií podle jejich úrovně radikalismu či umírněnosti. Své předchozí označení islámu za nepřítele následně ještě rozvinul prohlášením, že s muslimskými zeměmi by se nemělo vyjednávat a přistupovat k nim se vstřícným postojem. Týden poté došlo ke zveřejnění Zemanových výroků v českých médiích. K tomu se Zeman vyjádřil na svých webových stránkách prohlášením, že na svých názorech trvá.

V prosinci téhož roku Zeman v rozvoru pro deník Právo pronesl několik dalších výroků: „*Ne každý muslim je sice terorista, ale každopádně každý terorista je muslim.*“ Toto stereotypní tvrzení, že každý terorista musí být nevyhnutelně muslim, lze snadno uvést na pravou míru, za pomoci statistiky pro teroristické útoky za rok 2011. Z údajů Evropské komise vyplývá, že došlo ke 174 útokům, z nichž žádný nebyl džihádistického charakteru a z celkového počtu 484 zatčených osob v souvislosti se terorismem, činil podíl džihádistů přibližně 25 %.¹²⁴

Dále v rozhovoru kritizoval islámské právo šaría, které označil za zpátečnické a nehumánní. Následně přirovnal tehdejší politické klima, ve smyslu zahraniční politiky Západu vůči muslimským zemím, jako politiku odpovídající snahám o usmíření ve 30. letech 20. století s nacistickým Německem.¹²⁵

V roce 2015, tedy v době, kdy vrcholila migrační krize, Zeman vystoupil na protimuslimské demonstraci, kterou pořádala politická organizace Blok proti islámu. Během svého vystoupení pronesl výroky naznačující, že nově příchozí migranti do ČR jsou z velké části tvořeni dobře živenými muži, které zároveň označil za nelegální migranty a dále položil otázku, proč tito muži odchází ze své země a nebojují za ní.¹²⁶

Tvrzení, že by migranti byli nepoměrně z větší části tvořeni muži, ve své zprávě vyvrací Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, ve které se uvádí, že

¹²⁴ *Terrorist attacks in the EU by type (2010-2021)*. Online. European Council. 2023. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/terrorism-eu-facts-figures/>. [cit. 2024-03-10].

¹²⁵ TOPINKA, Daniel a Klapetek, Martin. In: *Muslimové v Česku*. Brno: Barrister & Principal, 2016, s. 253-254. ISBN 978-80-7485-115-5.

¹²⁶ *Dokument: Projev Miloše Zemana na Albertově k 17. listopadu*. Online. Idnes. 2015. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/projev-prezident-milos-zeman-albertov-17-listopadu.A151117_165701_domaci_skr. [cit. 2024-03-10].

sice skutečně mají větší zastoupení muži, ale tento rozdíl je poměrně nepatrný, v roce 2015 se jednalo 3 % a o rok později se rozdíl snížil na 1 %¹²⁷.

V roce 2016 Zeman v rozhovoru pro Český rozhlas Plus vyjádřil podporu konspirační teorii, podle které je celá migrační krize řízeným plánem Muslimského bratrstva na ovládnutí světa. Tato svá tvrzení opíral o osobní rozhovory s marockým ministrem zahraničí a korunním princem Spojených arabských emirátů, s jeho názory projevil nesouhlas předseda vlády a spolu s ním řada dalších ministrů.¹²⁸

K migraci se Zeman vyjadřoval ještě v rozhovoru pro TV Blesk, kde vyjádřil lítost vůči dětem uprchlíků, které jejich rodiče využili jako „živý štít“ proto, aby se dostali do Evropy. Za podobné výroky na adresu muslimů a uprchlíků byl Zeman kritizován vysokým komisařem OSN pro lidská práva.¹²⁹ Další kritika k Zemanovým výrokům byla obsažena ve zprávě věnované islamofobii od Organizace islámské spolupráce. Zde se generální tajemník kriticky vyjádřil ke zmiňovaným projevům, které prohlásil ze islamofobní, dezinformační stereotypy.¹³⁰

4.2 Svoboda a přímá demokracie

Svoboda a přímá demokracie (SPD) je politické hnutí, které v roce 2015 založil Tomio Okamura a Radim Fiala. Toto hnutí je obecně popisováno jako krajně pravicová, vlastenecká, protiimigrační a protiunijní strana. SPD zároveň spolupracuje s dalšími stranami evropské krajní pravice.¹³¹

¹²⁷ *Global Trends – Forced Displacement in 2016*, s. 55. Online. UNHCR. 2016. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/statistics/unhcrstats/5943e8a34/global-trends-forced-displacement-2016.html>. [cit. 2024-03-10].

¹²⁸ DIZDAREVIC, Selma Muhic. Islamophobia in Czech Republic: National Report 2016. Online. In: BAYRAKLI, Enes a HAFEZ, Farid (ed.). *European Islamophobia Report 2016*. SETA, 2017, s. 126. ISBN 978-975-2459-00-7. Dostupné z: https://www.islamophobiareport.com/EIR_2016.pdf. [cit. 2024-03-10].

¹²⁹ MALECKÝ, Robert. *Islamofobní Miloš Zeman? Podívejte se na jeho výroky na adresu uprchlíků a islámu*. Online. HlídacíPes.org. 2015. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/zeman-se-kritiky-osn-neboji-deti-slouzi-uprchlikum-jako-zive-stity-rekl-podivejte-se-na-jeho-dalsi-vyroky/>. [cit. 2024-03-10].

¹³⁰ *Eight OIC Observatory Report On Islamophobia*. Online. In: Organisation of Islamic Cooperation. Kuwait city, 2015, s. 50. Dostupné z: https://www.oic-oci.org/upload/islamophobia/2015/en/reports/8th_Ob_Rep_Islamophobia_Final.pdf. [cit. 2024-03-10].

¹³¹ ŠÁROVEC, Daniel. Is the “new” always “new”? Theoretical framework problems of new political parties' research: The Czech Republic experience. Online. *Politics in Central Europe*. 2019, roč.

Před vznikem SPD, Okamura v roce 2013 založil programově podobné politické hnutí Úsvit přímé demokracie (Úsvit), kterému se v témže roce podařilo získat s volebním výsledkem 6,88 % 14 mandátů v předčasných volbách do poslanecké sněmovny. Z tohoto uskupení však v roce 2015 kvůli neshodám ve straně odešel a založil zmiňované nové politické hnutí SPD.¹³²

V následujících volbách v roce 2017 do poslanecké sněmovny SPD získalo 22 mandátů s volebním výsledkem 10,6 %. V roce 2019 ve volbách do Evropského parlamentu získalo 9,14 %, tedy k zisku 2 mandátů z celkového počtu 21 křesel.¹³³ V Evropském parlamentu je SPD součástí pravicové, euroskeptické a protiimigrační skupiny Identita a Demokracie, která je z většiny tvořena francouzskou stranou Národní sdružení a italskou Ligou severu.¹³⁴

Ve volbách do parlamentu v roce 2021 zaznamenalo SPD mírný pokles, kdy získalo 20 mandátů a podporu ve výši 9,56 %. Ve volbách se hnutí umístilo na čtvrtém místě za koalicí SPOLU, hnutím ANO, koalicí Pirátů Starostů, jako poslední ze stran, které se podařilo naplnit uzavírací klauzuli.¹³⁵ V současné době je hnutí SPD v opozici s hnutím ANO, protože vládu tvoří koalice SPOLU, která podepsala koaliční dohodu s koalicí Pirátů a Starostů.¹³⁶

Ve svém volebním programu pro rok 2021 si SPD stanovuje za cíl vyhlášení referenda o vystoupení z EU, z důvodu řízené islamizace Evropy. Migrační vlna je popisována jako počátek konfliktu, který ve své konečné fázi bude znamenat ohrožení existence samotných základů České republiky a českého národa. Zároveň se staví odmítavě k multikulturní ideologii, která je považována za nástroj islamizace.¹³⁷

15, č. 1, s. 68-71. ISSN 1801-3422. Dostupné z: <https://doi.org/10.2478/pce-2019-0003>. [cit. 2024-03-10].

¹³² *O mně*. Online. Tomio Okamura. Dostupné z: <https://tomio.cz/o-mne/>. [cit. 2024-03-10].

¹³³ *Výsledky evropských voleb 2019*. Online. Evropský parlament. 2019. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/cs/cesko/>. [cit. 2024-03-10].

¹³⁴ *Parties*. Online. Identity and democracy party. Dostupné z: <https://id-party.eu/parties>. [cit. 2024-03-10].

¹³⁵ *Parlamentní volby 2021*. Online. iROZHLAS. 2021. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/volby/parlamentni-volby-2021>. [cit. 2024-03-10].

¹³⁶ *Pětice lídrů Spolu a PirSTAN podepsala koaliční smlouvu vznikající vlády. Kabinet má mít 18 členů*. Online. IROZHLAS. 2021. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/koalicni-smlouva-petr-fiala-vlada-cr-spolu-pirati-stand_2111081111_ako. [cit. 2024-03-10].

¹³⁷ *Program*. Online. Svoboda a přímá demokracie. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program-vypis/>. [cit. 2024-03-10].

Během komunálních a senátních voleb v roce 2018, použilo hnutí během své kampaně na svých billboardech heslo: „Ne islámu, ne teroristům“.¹³⁸ V tomto programu předseda hnutí Tomio Okamura v pěti bodech vyvrátil možnost koexistence s muslimy. Z toho důvodu navrhuje plošný zákaz propagace islámu, jelikož jakýkoliv projev islámu na veřejnosti je ekvivalentem politické expanze islámu, který nevnímá jako náboženství, nýbrž jako ideologii. Potřeba zákazu je v programu umocňována Okamurovým prohlášením, podle kterého je Evropa již 1400 let ve válce s muslimy na pokyn proroka Muhammeda.¹³⁹ V těchto volbách nezískalo hnutí v senátních volbách žádný mandát a v komunálních získalo 155 mandátů ze 61 892.¹⁴⁰

Podle Selmy Dizdarevič, autorky části věnované České republice ve zprávě *European Islamophobia Report 2018*, podnítilo hnutí SPD zmiňovaného penzistu ke dvěma útokům, během kterých se vydával za džihádistu. Byl potvrzen pachatelův telefonát na jednu z buněk SPD, ve kterém prohlásil: „že půjde po migrantech“, kteří se podle něj „šíří Evropou jako červy“. Místní koordinátorka, se kterou penzista hovor vedl jej podpořila. V telefonátu dále zmínil touhu ublížit muslimským ženám nosící tradiční pokrývku hlavy, kde se znovu setkal s podporou na straně koordinátorky. Pachatel měl být fanatickým podporovatelem Tomia Okamury, jehož zarámovanou fotografii, měl pověšenou na zdi. Přestože hnutí SPD pracuje s teorií, že všichni muslimové jsou teroristé, tak paradoxně jejich podporovatel byl odsouzen na 4 roky za teroristický čin. Hnutí SPD odsouzeného označilo jako „moderního Jana Palacha“.¹⁴¹

¹³⁸ *International Religious Freedom Report for 2018*. Online. In: 2018 Report on International Religious Freedom. 2018. Dostupné z: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/05/CZECH-REPUBLIC-2018-INTERNATIONAL-RELIGIOUS-FREEDOM-REPORT.pdf>. [cit. 2024-03-10].

¹³⁹ *Tomio Okamura: NE islámu, NE teroristům*. Online. Svoboda a přímá demokracie. Dostupné z: <https://www.spd.cz/tomio-okamura-ne-islam-ne-teroristum/>. [cit. 2024-03-10].

¹⁴⁰ *International Religious Freedom Report for 2018*. Online. In: 2018 Report on International Religious Freedom. 2018. Dostupné z: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/05/CZECH-REPUBLIC-2018-INTERNATIONAL-RELIGIOUS-FREEDOM-REPORT.pdf>. [cit. 2024-03-10].

¹⁴¹ DIZDAREVIC, Selma Muhic. Islamophobia in Czech Republic: National Report 2018. Online. In: BAYRAKLI, Enes a HAFEZ, Farid (ed.). *European Islamophobia Report 2018*. SETA, 2019, s. 241-243. ISBN 978-605-7544-84-1. Dostupné z: https://www.islamophobiareport.com/EIR_2018.pdf. [cit. 2024-03-10].

Ministerstvo vnitra ve své zprávě z roku 2017 prohlásilo, že hnutí SPD formálně nespadá do definice extremistického subjektu, ale zabývá se podobnými tématy jako pravicoví extremisté a často zastává stejné názory. Ministerstvo dále ve zprávě prohlašuje: *“V některých případech jsou vyjádření představitelů SPD radikálnější než vyjádření představitelů tradičních pravicově extremistických stran.”*¹⁴²

Při porovnání volebních programů z let 2017 a 2021 lze pozorovat, že hnutí SPD neseznalo ve svých protiimigračních a protimuslimských postojích výraznějších změn. Ve stanoviscích hnutí, lze stále na předních bodech zaznamenat požadavek zákazu propagace islámu v ČR. SPD se v současné době vyhraňuje proti „migračnímu paktu EU“.¹⁴³ SPD uvádí, že vláda podporou tohoto aktu podporuje nelegální migraci a uvádí, poplatek 500 000 korun za každého nepřijatého migranta¹⁴⁴, již však není zmíněná skutečnost, že ČR je od tohoto poplatku dočasně zproštěna z důvodu podpory poskytnuté ukrajinským uprchlíkům. Vlivem nárustu nelegální migrace na území ČR v roce 2022¹⁴⁵, lze očekávat, že témata nelegální migrace, muslimů a islámu budou představovat stěžejní bod politického programu SPD i nadále.

4.2.1 Islamofobní projevy Tomia Okamury a dalších členů hnutí SPD

Tomio Okamura, zakladatel a v současnosti předseda hnutí SPD je znám pro své xenofobní a islamofobní názory, které obvykle sdílí přes své sociální sítě, nejčastěji platformy Facebook a YouTube.

¹⁴² Výroční zpráva o extremismu a koncepcí boje proti extremismu: Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2017. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>. [cit. 2024-03-10].

¹⁴³ Tento pakt podle evropské komise zahrnuje pět klíčových návrhů, které mají zlepšit identifikaci migrantů, posílit bezpečnost v Schengenském prostoru a urychlit azylové a návratové procedury. Také zavádí nový mechanismus solidarity mezi členskými státy, aby se vyvážila nerovnováha ve zpracování žádostí o azyl a stanoví pravidla pro krizové situace.

¹⁴⁴ Stanoviska. Online. Svoboda a přímá demokracie. Dostupné z: <https://www.spd.cz/stanoviska/?pg=1>. [cit. 2024-03-10].

¹⁴⁵ URBAN, Josef. *Nelegální migrace v ČR v období od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022*. Online. PČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/docDetail.aspx?docid=22776535&doctype=ART&prev=t rue>. [cit. 2024-03-10].

V roce 2015 na své facebookové stránce sdílel a podporoval příspěvek svého stranického kolegy. Ten v příspěvku vyzýval české občany k bojkotu muslimských podnikatelů a k provokaci muslimů venčením vepřů v okolí mešit.¹⁴⁶

Na svých webových stránkách Okamura v roce 2017 vložil příspěvek s názvem „Islám jako hitlerovský nacismus“. Zde se ztotožňuje s predikcí maďarského prezidenta Viktora Orbána, podle kterého bude Evropa v roce 2030 z jedné pětiny tvořena populací muslimů. Dále v příspěvku přirovnává islám co do nebezpečnosti k hitlerovskému nacismu a samotného Hitlera označuje za přítele muslimů.¹⁴⁷ Co se týče zmiňované predikce ohledně zastoupení muslimů v EU, tak podle studie Pew Research Center by při zachování intenzity migrace z let 2014-2016 znamenalo, že v roce 2050 by muslimská komunita v Evropě dosahovala přibližně 14 % z celkové populace.¹⁴⁸ Zmiňovaný výrok, že Hitler byl přítel muslimů neodpovídá realitě z několika důvodů. Nacistické Německo se skutečně během války pokoušelo využít islám jakožto nástroj pro svou válečnou mašinérii. Výsledkem těchto snah měla být mobilizace muslimů k boji na straně Třetí říše a podněcovat nábožensky motivované nepokoje na území ovládané spojenci. Německo vnímalo muslimský svět jako možného cenného spojence, nikoliv kvůli společné ideologii, ale z důvodů vojenské situace.¹⁴⁹ Tento německý pokus nebyl ojedinělým případem v té době, Hitlerův spojenec Benito Mussolini, se v roce 1937 prohlásil za „ochránce Islámu“.¹⁵⁰

¹⁴⁶ DIZDAREVIC, Selma Muhic. Islamophobia in Czech Republic: National Report 2015. Online. In: BAYRAKLI, Enes a HAFEZ, Farid (ed.). *European Islamophobia Report 2015*. SETA, 2016, s. 127. ISBN 978-605-4023-68-4. Dostupné z: https://www.islamophobiareport.com/EIR_2015.pdf. [cit. 2024-03-10].

¹⁴⁷ OKAMURA, Tomio. *Islám jako hitlerovský nacismus*. Online. Tomio. 2017. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20171016215828/https://tomio.cz/aktuality/islam-jako-hitlerovsky-nacismus/>. [cit. 2024-03-10].

¹⁴⁸ *Europe's Growing Muslim Population*. Online. Pew Research Center. 2017. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/religion/2017/11/29/europes-growing-muslim-population/>. [cit. 2024-03-10].

¹⁴⁹ MOTADEL, David. In: *ISLAM AND NAZI GERMANY'S WAR*. The Belknap Press of Harvard University Press, 2014, s. 313-315. ISBN 978-0-674-72460-0.

¹⁵⁰ MOTADEL, David. In: *ISLAM AND NAZI GERMANY'S WAR*. The Belknap Press of Harvard University Press, 2014, s. 5-6. ISBN 978-0-674-97976-5.

V roce 2018 Jiří Kobza, poslanec hnutí SPD, přirovnal ve svém projevu islám k násilným a nenávisným ideologiím jako je nacismus a fašismus. Ve svém projevu dále označil migrační krizi za „kolonizaci“ Evropy.¹⁵¹

Policie ČR v roce 2019 vyšetřovala poslankyni SPD, která na svém facebookovém profilu přirovnala migranty k „invazivním druhům rostlin a zvířat“, který by neměl být povolen vstup na území EU. Poslankyně však nebyla vydána k trestnímu stíhání a v roce 2022 byl čin přehodnocen jako možný přešůpek.

Po roce 2020 lze pozorovat úbytek islamofobních projevů na české politické scéně, což bylo podle Zory Hesové způsobeno mobilizací krajní pravice vůči „covidové totalitě“, která v té době představovala větší relevanci nežli migrační situace.¹⁵² Výjimku z toho období představuje Okamurův komentář na migrační krizi na hranicích EU s Běloruskem, přes které proudili migranti do Polska. Okamura se k situaci vyjádřil prohlášením: „Státy mají právo použít veškerou sílu včetně střelných zbraní, aby zastavily nelegální migraci. My máme právo hájit svoji zemi, ta země je naše a není nějakých arabských nebo muslimských migrantů.“¹⁵³

V současné době lze z rostoucího počtu příspěvků na sociálních sítích Tomia Okamury na adresu nelegální migrace sledovat návrat relevance tohoto tématu a spolu s ním lze očekávat i více islamofobních projevů.¹⁵⁴

4.3 Blok proti Islámu a další politické subjekty

Rok 2015 byl významným mezníkem ve vývoji islamofobních projevů na české politické scéně. Vlivem příhodných podmínek vytvořených obavami společnosti z migrace došlo k přetvoření subjektů, do té doby fungujících pouze v prostředí internetu do politických hnutí, jejichž jediným nosným tématem bylo

¹⁵¹ *Czech Party Wants to Ban Islam*. Online. Prague morning. 2018. Dostupné z: praguemorning.cz. [cit. 2024-03-10].

¹⁵² HESOVÁ, Zora. Islamophobia in the Czech Republic: national report 2021. Online. In: BAYRAKLI, Enes a HAFEZ, Farid (ed.). *European islamophobia report 2021*. Istanbul: leopold weiss institute, 2022, s. 121. ISBN 978-3-200-08696-8. Dostupné z: <https://islamophobiareport.com/islamophobiareport-2021.pdf>. [cit. 2024-03-10].

¹⁵³ VESELÝ, Marek. *Okamura: Migranty na hranicích v nejhorším střílet. Nechutný návrh, odmítá Lipavský*. Online. CNN iPrima. 2021. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/okamura-lotyssko-by-melo-vystoupit-z-eu-a-v-nejhorsim-pripade-do-migrantu-i-strilet-31421>. [cit. 2024-03-10].

¹⁵⁴ *Tomio Okamura – oficiální profil*. Online. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@tomiookamura-official/videos>. [cit. 2024-03-10].

nebezpečí představované muslimy a bezpečnostní rizika nelegální migrace.¹⁵⁵ Tyto nově vzniklé subjekty sice na rozdíl od SPD nenaznamenaly výraznější volební úspěchy, přesto však na sebe upoutaly pozornost pro svoje islamofobními projevy.

Za vznik těchto subjektů, můžeme považovat Facebookovou skupinu Islám v České republice nechceme (IVČRN), která měla v roce 2016 přibližně 160 tisíc sledujících.¹⁵⁶ Její ústřední postavou byl Martin Konvička, který se pro své politické ambice rozhodl transformovat IVČRN do politického spolku nazvaného Blok proti islámu (BPI). Hlavní náplní programu BPI, představovaly demonstrace, na nichž zaznívala ostrá kritika na adresu islámu, muslimů, doplněná o hrozby tehdejší migrační krize. Z jedním z cílů těchto aktivit představovalo napojení spolku na politické představitele a instituce. Za nejvýznamnější úspěch lze považovat zmiňované vystoupení prezidenta Miloše Zemana po boku Martina Konvičky.¹⁵⁷ BPI se dále podařilo uzavřít dohodu s parlamentním hnutím Úsvit, které se po odchodu Okamury přejmenovalo na Úsvit – Národní koalice (ÚNK). Současně mělo dojít k přejmenování ÚNK na Úsvit s Blokem proti islámu z důvodu společné kandidátky pro nadcházející komunální a senátní volby 2016. Zamýšlený název byl pro porušení práv a svobod muslimů zamítnut ministerstvem vnitra. Nicméně se koalice ještě před volbami, kvůli finančním neshodám rozpadla. Krátce na to následoval i rozpad BPI, které dalo vzniknout novým subjektům. Martin Konvička po odchodu z BPI chtěl po inspiraci v německé straně Alternativa pro Německo, vytvořit stranu Alternativa pro Česko. Ta však již existovala pod názvem Alternativa pro Českou republiku 2017 (APAČI 2017), kterou založil bývalý

¹⁵⁵ DIZDAREVIC, Selma Muhic. Islamophobia in Czech Republic: National Report 2015. Online. In: BAYRAKLI, Enes a HAFEZ, Farid (ed.). *European Islamophobia Report 2015*. SETA, 2016, s. 121-122. ISBN 978-605-4023-68-4. Dostupné z: https://www.islamophobiareport.com/EIR_2015.pdf. [cit. 2024-03-10].

¹⁵⁶ HRDINA, Matouš; DAŇKOVÁ, Hana a KŮPECKÁ, Liudmila. *Projevy nenávisť v online prostoru a na sociálních sítích*. Online. In: *Člověk v tísní*. 2015, s. 27-28. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/media/publications/553/file/1459365027-hate-speech-zaverecnazprava-final-verze.pdf>. [cit. 2024-03-10].

¹⁵⁷ *Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2015*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>. [cit. 2024-03-10].

místopředseda BPI Petr Hampl. Z toho důvodu pojmenoval Konvička svojí novou stranu Iniciativa Martina Konvičky (IMK).¹⁵⁸

Zaměření těchto stran pouze proti islámu a nelegální migraci se ukázalo jako málo relevantní pro regionální volby a žádný z těchto subjektů ve volbách neuspěl. Úspěchu se však dočkalo hnutí SPD, které si také zakládalo na protiimigrační rétorice.¹⁵⁹

4.3.1 Islamofobní projevy Martina Konvičky a Kláry Samkové

Relevance Martina Konvičky po rozpadu BPI zaznamenala značný pokles, přesto se mu na sebe podařilo upoutat pozornost svými kontroverzními vystoupeními.¹⁶⁰

V červenci 2016 se Martin Konvička společně se svým hnutím IMK rozhodl zorganizovat společenskou akci před brněnskou mešitou. Provokativní program této akce se povětšinou sestával z konzumace piva, přehlídce žen v plavkách a občerstvení v podobě vepřového guláše. Hlavní událost představovalo demonstrativní spálení Koránu, za které bylo na Konvičku podáno trestní oznámení, k zahájení trestního stíhání však nedošlo.¹⁶¹

V srpnu Konvička se svými příznivci vyděsil turisty na Staroměstském náměstí, kde zinscenoval jeho obsazení bojovníky Islámského státu. Organizátoři převlečení za bojovníky s maketami střelných zbraní vjeli v džípech na náměstí, kde imitovali střelbu za doprovodu výkřiků „*Allahu Akbar*“.

Dalším kuriozní představení pořádané MKI proběhlo k výročí teroristických útoků ze dne 11. září před pražskou ambasádou Saudské Arábie. Zde byla

¹⁵⁸ SATTLER, Robert. *Konvička se konečně našel. Založil Sedmou republiku a vzorem je mu Srbsko*. Online. Lidovky. 2017. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/s-iniciativou-byl-konvicka-nestastny-novym-spolkem-navazuje-na-prvni-republiku.A170130_150612_In_domov_rsa. [cit. 2024-03-10].

¹⁵⁹ DIZDAREVIC, Selma Muhic. Islamophobia in Czech Republic: National Report 2016. Online. In: BAYRAKLI, Enes a HAFEZ, Farid (ed.). *European Islamophobia Report 2016*. SETA, 2017, s. 151-152. ISBN 978-975-2459-00-7. Dostupné z: https://www.islamophobiareport.com/EIR_2016.pdf. [cit. 2024-03-10].

¹⁶⁰ *Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2015*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>. [cit. 2024-03-10].

¹⁶¹ JANDÁKOVÁ, Lenka. *Konvička pálením koránu nespáchal trestný čin. Při výslechu potvrdil, že za islamofoby stojí Vít Bárta*. Online. Romea. 2016. Dostupné z: <https://romea.cz/cz/domaci/konvicka-palenim-koranu-nespachal-trestny-cin-pri-policejnim-vyslechu-mluvil-o-duvodu-spojenu-bpi-a-usvitu>. [cit. 2024-03-10].

umístěna přenosná toaleta, která byla upravena tak, aby představovala muslimské nejposvátnější místo, svatyni Kaaba, kterou měli podle programu ukamenovat organizátoři převlečení za muslimy (nebo jak si je alespoň představovali). Na akci byl zároveň použit transparent s nápisem: „*Ten kdo s malou dívkou žil je u mě pedofil*“, což pravděpodobně představovalo narážku na prorokovu manželku Aishu.¹⁶²

Martin Konvička je kromě svých „představení“ znám také pro své nevybíravé příspěvky ve facebookové skupině IVČRN na adresu muslimů. Dva z nich byly po dobu dvou let předmětem trestního stíhání pro trestný čin podněcování k nenávisti vůči islámskému náboženství,¹⁶³ které bylo nakonec zastaveno. V prvním případě se jedná o komentář, ve kterém Konvička prohlásil: „*kdyby došlo k nejhoršímu tak koncentráky pro muslimy NAŠTĚSTÍ budou, ne bohužel. Řekli si o to sami.*“ Ve druhém komentáři, pro který byl stíhán, pronesl: „*nemuselo by ani být nelegální: prostě jen pokud se milí politici, nerozhoupete, tak vstoupíme do politiky, a vyhraje volby, a jako vítězové voleb vás, milý muslimové, nameleme na masokostní moučku.*“ Konvička se k těmto svým příspěvkům vyjádřil prohlášením, že se jednalo o vtip, jehož záměrem bylo zmírnění obav z islámu sledujících IVČRN.

Přestože předmět řízení obsahoval pouze tyto příspěvky, seznam Konvičkových nenávistných projevů je mnohem delší. Příkladem může být Konvičkovy vyjádření k „islámské invazi“, kterou prý nevyřeší urážky a hrozby násilí, ale pouze tlak na média a zákonodárce, kteří by měli přijmout veškerá možná opatření, v podobě militarizace společnosti, uzavření hranic a omezení občanských práv sympatizantů s islámem.¹⁶⁴

¹⁶² DIZDAREVIC, Selma Muhic. Islamophobia in Czech Republic: National Report 2016. Online. In: BAYRAKLI, Enes a HAFEZ, Farid (ed.). *European Islamophobia Report 2016*. SETA, 2017, s. 151-152. ISBN 978-975-2459-00-7. Dostupné z: https://www.islamophobiareport.com/EIR_2016.pdf. [cit. 2024-03-10].

¹⁶³ *Konvička je obžalován kvůli podněcování k nenávisti a hrozí mu vězení*. Online. Lidovky. 2016. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/konvicka-je-obzalovan-kvuli-podnecovani-k-nenavisti-a-hrozi-mu-vezeni.A160408_105356_In_domov_ele. [cit. 2024-03-10].

¹⁶⁴ VALUCH, Jaroslav. *Case Study: We Don't Want Islam in Czech Republic*. Online. In: *Dangerous speech*. 2018, s. 3-5. Dostupné z: https://dangerousspeech.org/wp-content/uploads/2019/11/Konvicka-Czech-Republic-case-study_Final.pdf. [cit. 2024-03-10].

Konvička, který působí jako docent na Jihočeské univerzitě, v roce 2016 napadl na Facebooku svého kolegu doktora Salima Murada (se kterým se nikdy osobně nesešel). Předmětem útoku mělo být doktorovo arabsky znějící jméno a předstíraná křesťanská víra. Studenti na Muradovu podporu odevzdali vedení univerzity petici s téměř 300 podpisy, ve které dále kritizovali nevhodné chování docenta Konvičky, který se namísto konstruktivní diskuze uchyluje k nepodloženému šíření nenávisti nejen ve společnosti, ale nyní už i na akademické půdě. Vedení školy se k petici vyjádřilo prohlášením, že Konvička bude znovu předmětem řízení etické komise, ale vyhozen ze školy být nemůže, protože by to znamenalo omezení svobody projevu.¹⁶⁵

Další výraznou postavou českých „islamofobů“ je právnička Klára Samková, která je mimo jiné blízkou podporovatelkou Martina Konvičky.¹⁶⁶ Ta v roce 2016 na semináři s názvem: „Máme se bát islámu?“, pronesla na půdě Parlamentu proslov, ve kterém přirovnala islámské náboženství k ideologiím nacismu a komunismu. Po jejích slovech akci opustil turecký velvyslanec s doprovodem několika dalších představitelů. Samková na tento odchod reagovala prohlášením: „*Jste na cestě vrahů, nezbude po vás nic, název vašeho náboženství bude vyslovováno s odporem.*“¹⁶⁷

Tento incident měl ještě pokračování v červnu téhož roku. Zde zhruba 50 osob v čele se Samkovou protestovalo před tureckým velvyslanectvím proti výzvě velvyslance na potrestání Samkové za její předchozí projev. Ta zde velvyslance třikrát proklela a následně prohlásila: „*Umřete dřív, než zplodíte syny, a umřete beze cti.*“, dále vyhrožovala: „*Budete-li zasahovat do našich věcí, pošleme na vás své syny.*“¹⁶⁸

¹⁶⁵ *Studenti podali petici proti Konvičkoví kvůli zostuzování kolegy.* Online. Idnes. 2016. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/konvicka-osocil-kolegu-z-univerzity-na-facebooku.A161108_101119_budejovice-zpravy_khr. [cit. 2024-03-10].

¹⁶⁶ DIZDAREVIC, Selma Muhic. Islamophobia in Czech Republic: National Report 2016. Online. In: BAYRAKLI, Enes a HAFEZ, Farid (ed.). *European Islamophobia Report 2016*. SETA, 2017, s. 154-155. ISBN 978-975-2459-00-7. Dostupné z: https://www.islamophobiareport.com/EIR_2016.pdf. [cit. 2024-03-10].

¹⁶⁷ *Islám je jako nacismus, řekla Samková. A turecký velvyslanec odešel.* Online. Idnes. 2016. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/islam-je-jako-nacismus-rekla-samkova-a-turecky-velvyslanec-odesel.A160518_122208_domaci_kop. [cit. 2024-03-10].

¹⁶⁸ *Samková proklela tureckého velvyslance. Umřete beze cti, hrozila.* Online. Idnes. 2016. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/samkova-protest-islam-turecke-velvyslanectvi-proklela.A160607_203307_domaci_jj. [cit. 2024-03-10].

Za první projev neobdržela ze strany justice Samková žádný postih s odůvodněním, že zmiňované výroky se nachází v mezích svobody projevu. Nicméně za druhý výrok česká advokátní komora udělila Samkové pokutu 20 tisíc korun, kterou v roce 2022 zrušil soud.¹⁶⁹

Samková také několikrát v minulosti sdílela prostřednictvím svých sociálních sítí řadu poplašných zpráv. V roce 2019 v souvislosti s požárem katedrály Notre-Dame Samková na svém facebookovém profilu projevila podezření, že požár byl úmyslně založen muslimy. Svě tvrzení zakládala na článku z roku 2016, ve kterém bylo zmíněno, že v blízkosti katedrály se nacházel neoznačený automobil s kanistry benzínu a dokumenty v arabštině. Na skutečnost, že článek je o 3 roky starší nežli požár, právnička reagovala slovy: „islám nepřemýšlí v horizontu dní či let, ale staletí...“.¹⁷⁰

V roce 2015 na svém profilu sdílela příspěvek ve kterém byl uveden údajný citát Jana Wericha, který v něm přirovnal muslimy k nacistům. Poté, co Český rozhlas prohlásil tento citát za nepravý se ke svému příspěvku vyjádřila i samotná autorka, podle které je zbytečné ověřovat pravost citátu, protože podstatná je skutečnost, jaké ohlasy příspěvek vyvolá mezi jejími sledujícími.¹⁷¹ Argumentace Samkové na konfrontaci se skutečností, že šíří nepravdivé informace by se dala shrnout přirovnáním: „Sice to není pravda, ale mohla by být.“¹⁷²

¹⁶⁹ *Pokuta za prokletí velvyslance neplatí, advokátky Samkové se zastal soud.* Online. Idnes. 2022. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/soud-zrusil-pokutu-kerou-dostala-samkova-za-prokleti-velvyslance.A220502_134856_domaci_ihal. [cit. 2024-03-10].

¹⁷⁰ CEMPER, Jan. *Profesionální šířitelka hoaxů Klára Samková zase perli...* Online. Manipulatori. 2019. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/profesionalni-siritelka-hoaxu-klara-samkova-zase-perli-to-se-tak-stava-ze-zradci-naroda-dostavaji-pres-usta/>. [cit. 2024-03-10].

¹⁷¹ *Hoax: Werich islamofob.* Online. Manipulatori. 2015. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/hoax-werich-islamofob/>. [cit. 2024-03-10].

¹⁷² DIZDAREVIC, Selma Muhic. *Islamophobia in Czech Republic: National Report 2016.* Online. In: BAYRAKLI, Enes a HAFEZ, Farid (ed.). *European Islamophobia Report 2016.* SETA, 2017, s. 154-155. ISBN 978-975-2459-00-7. Dostupné z: https://www.islamophobiareport.com/EIR_2016.pdf. [cit. 2024-03-10].

Závěr

Tato práce měla za cíl představit islamofobii jako jev a analyzovat její projevy v české společnosti. První kapitola představila islám v návaznosti na jeho postupné rozšiřování do světa a vytváření vzájemných vztahů mezi muslimy a Západem, dále byly vysvětleny vybrané pojmy, jejichž nesprávný výklad se může stát predispozicí k rozvoji islamofobie. Následná kapitola byla zaměřena na muslimskou komunitu žijící v České republice. Zde byl popsán její historický vývoj až po současné dění. Dále byla nynější muslimská obec popsána za pomoci statistických údajů a z pohledu vnitřní organizace. Na základě těchto údajů lze usuzovat, že čeští muslimové nezavdávají příčiny k islamofobním projevům.

Třetí kapitola byla zaměřena na teoretické vymezení islamofobie a její příčiny a dopady. V poslední části kapitoly byla rozebrána islamofobie v České republice. Zde vyvstala otázka, co způsobuje islamofobii v ČR, když tuzemská muslimská komunita sama osobě k tomuto jevu nevzbuzuje příčinu. Jako možné faktory rozvoje islamofobie je označena absence osobní zkušenosti českých občanů s muslimskou kulturou a nekritické přijímání informací z mainstreamových médií, které mnohdy vykazují známky neobjektivnosti ve spojitosti s tímto tématem. Dále byla na základě průzkumu veřejného mínění zjištěna vysoká úroveň strachu z hrozeb, které se v médiích často skloňují v souvislosti s muslimy a islámem. Po komparaci úrovně obav a skutečné situace v ČR se tato vnímaná úroveň nebezpečí jeví jako zveličená. V závěru kapitoly bylo ukázáno, jak migrační krize vedla k nárustu předsudečného násilí vůči muslimům, doplněné o statistické údaje a příklady těchto násilných incidentů.

V poslední kapitole byla provedena analýza vybraných islamofobních subjektů v politickém prostředí. Prvním subjektem byla osoba bývalého prezidenta Miloše Zemana. Přestože za své islamofobní projevy sklízel domácí a mezinárodní kritiku, tak z pozice hlavy státu zastřešoval tuzemské islamofobní klima. Dále bylo zkoumáno několik politických subjektů, které se v období migrace vyznačovaly pro svůj odpor k muslimům, islámu a migraci. Jediným z těchto subjektů, který zaznamenal volební úspěch je hnutí SPD, které se vyznačovalo všestrannějším programem. Zajímavá je skutečnost, že některé z těchto stran

měly základ ve skupinách na sociálních sítích. Na základě analyzovaných projevů členů těchto subjektů lze sledovat ustálený narativ názorů, které vyobrazují islám jako nepřítele rozhodnutého obsadit Evropu a proti kterému je třeba bojovat. Islám v jejich podání není brán jako náboženství, nýbrž jako nepřátelská ideologie, které ke svým mocenským plánům využívá své stoupence, kteří jsou stereotypně vykreslováni jako násilníci a teroristé, kteří nejsou schopní se začlenit do evropské společnosti.

Na základě analýzy lze pozorovat největší nárůst islamofobních projevů na pozadí migrační krize, která byla v roce 2020 zastíněna covidovou pandemií. Nicméně po roce 2022 můžeme sledovat postupný návrat tohoto tématu do politického diskurzu v souvislosti s migrační politikou Evropské Unie. Nicméně dosavadní islamofobní narativy stále zůstávají.

Seznam použité literatury

Monografie

1. ADRAOUI, Mohamed-Ali, PEKTAS, Serafettin a LEMAN, Johan (ed.). *Militant Jihadism: Today and Tomorrow*. Leuven University Press, 2019. ISBN 978-9462701991.
2. DANICS, Štefan a TEJCHMANOVÁ, Ladislava. *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2017. ISBN 978-80-7452-122-5.
3. DANICS, Štefan, Lukáš URBAN a Josef DUBSKÝ. *Základy sociologie a politologie*. 5. upravené a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. ISBN 978-80-7380-878-5.
4. ESPOSITO, John L. *The Oxford History of Islam*. Oxford University Press, 1999. ISBN 978-0195107999.
5. KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Šesté, opravené vydání. Praha: Vyšehrad, 2015. ISBN 978-80-7429-598-0.
6. KROPÁČEK, Luboš. *Islám a Západ: historická paměť a současná krize*. Vyšehrad, 2002. ISBN 80-7021-540-2.
7. LHOŤAN, Lukáš. *Islám a islamismus v České republice*. 3. rozšířené vydání. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2019. ISBN 978-80-907004-4-4.
8. MCCARTHY, Justin. *The Population of Palestine*. Columbia University Press, 1990. ISBN 0-231-07110-8.
9. MENDEL, Miloš; OSTŘANSKÝ, Bronislav a RATAJ, Tomáš. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1554-9.
10. MOTADEL, David. *Islam and Nazi Germany's War*. Harvard University Press, 2014. ISBN 978-0-674-97976-5.
11. OSINA, Petr. *Základy islámského práva*. 2. vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-593-7.
12. OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Islamofobie po česku*. Vyšehrad, 2018. ISBN 978-80-7429-903-2.

13. TOPINKA, Daniel (ed.). *Muslimové v Česku*. Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-115-5.

Webové stránky a elektronické zdroje

1. *1.2 million first time asylum seekers registered in 2016*. Online. In: Eurostat. 2017. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7921609/3-16032017-BP-EN.pdf/e5fa98bb-5d9d-4297-9168-d07c67d1c9e1>. [cit. 2024-02-29].
2. *Adresář modliteben*. Online. Infomuslim. Dostupné z: <https://www.infomuslim.cz/modlitebny/stredocesky-kraj/>. [cit. 2024-02-19].
3. *America And The Suez Crisis*. Online. Jewish Virtual Library. Dostupné z: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/america-and-the-suez-crisis>. [cit. 2024-03-11].
4. *Arab Spring: A Research & Study Guide*. Online. 2023. Dostupné z: https://guides.library.cornell.edu/arab_spring/home. [cit. 2024-02-11].
5. *Asylum applicants by type, citizenship, age and sex*. Online. Eurostat. 2024. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_asyappctza__custom_9809178/default/table?lang=en. [cit. 2024-02-11].
6. BAYRAKLI, Enes a HAFEZ, Farid (ed.). *Islamophobia in Czech Republic: National Report 2016*. Online. SETA, 2017. ISBN 978-975-2459-00-7. Dostupné z: https://www.islamophobiareport.com/EIR_2016.pdf. [cit. 2024-03-10].
7. BLEICH, Erik. What Is Islamophobia and How Much Is There? Theorizing and Measuring an Emerging Comparative Concept. Online. *American Behavioral Scientist*. 2011, roč. 55, č. 12, s. 1581-1600. ISSN 0002-7642. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0002764211409387>. [cit. 2024-02-19].
8. BŘEŠŤAN, Robert. *Nahrávka z klíčové porady TV Prima k uprchlíkům: „Vedení televize má názor a vy ho budete respektovat.“*. Online. HlídacíPes.org. 2016. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/nahravka-z-porady-zpravodajstvi-tv-prima/>. [cit. 2024-03-05].
9. CARTWRIGHT, Mark. *Ilkhanate*. Online. World history. 2019. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/Ilkhanate/>. [cit. 2024-01-23].
10. *Cizinci: Nelegální migrace*. Online. Český statistický úřad. 2024. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_nelegalni_migrace. [cit. 2024-02-28].
11. *Co považuje česká veřejnost za nebezpečí pro naši zemi?* Online. In: STEM. 2015. Dostupné z: <https://www.stem.cz/co-povazuje-ceska-verejnost-za-nebezpeci-pro-nasi-zemi/>. [cit. 2024-02-26].
12. *Czech Party Wants to Ban Islam*. Online. Prague morning. 2018. Dostupné z: praguemorning.cz. [cit. 2024-03-10].

13. DIZDAREVIC, Selma Muhic. Islamophobia in Czech Republic: National Report 2018. Online. In: BAYRAKLI, Enes a HAFEZ, Farid (ed.). *European Islamophobia Report 2018*. SETA. ISBN 978-605-7544-84-1. Dostupné z: https://www.islamophobiareport.com/EIR_2018.pdf. [cit. 2024-03-10].
14. DLUBALOVÁ, Klára. *Úspěch nejen pro Česko. EU našla přístup pro zvládnutí migrace. Základem bude solidarita bez povinných kvót*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. 2023. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/uspech-nejen-pro-cesko-eu-nasla-pristup-pro-zvladnuti-migrace-zakladem-bude-solidarita-bez-povinnych-kvot.aspx>. [cit. 2024-02-28].
15. *Dokument: Projev Miloše Zemana na Albertově k 17. listopadu*. Online. Idnes. 2015. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/projev-prezident-milos-zeman-albertov-17-listopadu.A151117_165701_domaci_skr. [cit. 2024-03-10].
16. *ECRI General Policy Recommendation No. 5 (revised) on preventing and combating anti-Muslim racism and discrimination*. Online. In: European Commission against Racism and Intolerance. 2022. Dostupné z: <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-no-5-revised-on-preventing-and-comb/1680a5db32>. [cit. 2024-03-11].
17. *EIGHT OIC OBSERVATORY REPORT ON ISLAMOPHOBIA*. Online. In: Organisation of Islamic Cooperation. Kuwait city, 2015. Dostupné z: https://www.oic-oci.org/upload/islamophobia/2015/en/reports/8th_Ob_Rep_Islamophobia_Final.pdf. [cit. 2024-03-10].
18. *Europe's Growing Muslim Population*. Online. Pew Research Center. 2017. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/religion/2017/11/29/europes-growing-muslim-population/>. [cit. 2024-02-19].
19. *Exploring migration causes: why people migrate*. Online. In: European Parliament. 2023. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/2020/7/story/20200624_STO81906/20200624STO81906_en.pdf. [cit. 2024-02-27].
20. *Factsheet: Milos Zeman*. Online. Bridge Georgetown. 2021. Dostupné z: <https://bridge.georgetown.edu/research/factsheet-milos-zeman/>. [cit. 2024-03-09].
21. *first-time asylum seekers registered in 2018, down by 11% compared with 2017*. Online. In: Eurostat. 2019. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9665546/3-14032019-AP-EN.pdf/eca81dc5-89c7-4a9d-97ad-444b6bd32790>. [cit. 2024-02-29].
22. *Global Trends – Forced Displacement in 2016*. Online. UNHCR. 2016. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/statistics/unhcrstats/5943e8a34/global-trends-forced-displacement-2016.html>. [cit. 2024-03-10].

23. HESOVÁ, Zora. Islamophobia in the Czech Republic: national report 2021. Online. In: BAYRAKLI, Enes a HAFEZ, Farid (ed.). *European islamophobia report 2021*. Istanbul: leopold weiss institute, 2022. ISBN 978-3-200-08696-8. Dostupné z: <https://islamophobiareport.com/islamophobiareport-2021.pdf>. [cit. 2024-03-10].
24. Historie Ústředí muslimských obcí. Online. In: *Ústředí muslimských obcí*. 2009. Dostupné z: <https://www.umocr.cz/historiecz.pdf>. [cit. 2024-02-18].
25. HOURANI, Albert. A history of the Arab peoples. Online. 2nd updated. London: Faber and Faber, 2011. ISBN 9780571265596. Dostupné z: <https://archive.org/details/AHISTORYOFTHEARABPEOPLESALBERTHOURANI/page/n3/mode/2up>. [cit. 2024-03-12].
26. *How Many Prophets Are There in Islam?* Online. United Kingdom Islamic Mission. 2023. Dostupné z: <https://www.ukim.org/media-centre/latest-news-&-updates/how-many-prophets-are-there-in-islam/>. [cit. 2023-11-19].
27. IN IUSTITIA, O.P.S. Online. In: Zpráva o předsudečném násilí v ČR v roce 2019. In IUSTITIA, 2021. ISBN 978-80-88172-41-3. Dostupné z: https://in-ius.cz/wp-content/uploads/2023/03/2019_01_TEXT_ZPRAVY_3_KOMPLET.pdf. [cit. 2024-02-28].
28. IN IUSTITIA, O.P.S. Online. In: *Zpráva o násilí z nenávisti v České republice 2015*. In IUSTITIA, 2016. ISBN 978-80-88172-22-2. Dostupné z: <https://in-ius.cz/wp-content/uploads/2021/04/znn2015-web-def.pdf>. [cit. 2024-03-11].
29. IN IUSTITIA, O.P.S. Online. In: *Zpráva o násilí z nenávisti v ČR v roce 2016*. In IUSTITIA, 2018. ISBN 978-80-88172-36-9. Dostupné z: https://in-ius.cz/wp-content/uploads/2022/03/00_ZPRAVA_2016_FINAL_23_3.pdf. [cit. 2024-03-11].
30. IN IUSTITIA, O.P.S. Online. In: *Zpráva o předsudečném násilí v ČR v roce 2017*. In IUSTITIA, 2019. Dostupné z: <https://in-ius.cz/wp-content/uploads/2021/04/zpn2017final-cze-web-.pdf>. [cit. 2024-03-11].
31. IN IUSTITIA, O.P.S. Online. In: *Zpráva o předsudečném násilí v ČR v roce 2018*. In IUSTITIA, 2020. ISBN 978-80-88172-40-6. Dostupné z: https://in-ius.cz/wp-content/uploads/2023/03/2018_03_TEXT_ZPRAVY_komplet.pdf. [cit. 2024-03-11].
32. *International Religious Freedom Report for 2018*. Online. In: 2018 Report on International Religious Freedom. 2018. Dostupné z: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/05/CZECH-REPUBLIC-2018-INTERNATIONAL-RELIGIOUS-FREEDOM-REPORT.pdf>. [cit. 2024-03-10].
33. *Islamophobia*. Online. Oxford english dictionary. Dostupné z: https://www.oed.com/dictionary/islamophobia_n?tab=factsheet#12050067. [cit. 2024-02-19].

34. *Israeli War of Independence: U.S. State Department Summary of the War*. Online. Jewish Virtual Library. Dostupné z: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/u-s-state-department-summary-of-the-israeli-war-of-independence>. [cit. 2024-03-11].
35. KARIPEK, Asena. Portrayals of Jihad: A Cause of Islamophobia. Online. *Islamophobia Studies Journal*. 2020, roč. 5, č. 2. ISSN 23258381. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/pdf/10.13169/islastudj.5.2.0210.pdf?refreqid=fastly-default%3Aab645ec917e38479b6d52a42235ed1f0&ab_segments=&origin=&initiator=&acceptTC=1. [cit. 2024-02-19].
36. KHAN, Syed Muhammad. *Ottoman Empire*. Online. World history. 2020. Dostupné z: https://www.worldhistory.org/Ottoman_Empire/. [cit. 2024-03-12].
37. *Klíčové události muslimského světa v první polovině 20. století*. Online. Encyklopedie migrace. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/klicove-udalosti-muslimskeho-sveta-prvni-polovine-20-stoleti>. [cit. 2024-01-25].
38. LEVY, Gal. The ethnic composition of the population of Palestine 1880-1953. Online. 2002. Dostupné z: https://www.researchgate.net/figure/The-ethnic-composition-of-the-population-of-Palestine-1880-1953_tbl1_297063485. [cit. 2024-01-25].
39. MALECKÝ, Robert. *Islamofobní Miloš Zeman? Podívejte se na jeho výroky na adresu uprchlíků a islámu*. Online. HlídacíPes.org. 2015. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/zeman-se-kritiky-osn-neboji-deti-slouzi-uprchlikum-jako-zive-stity-rekl-podivejte-se-na-jeho-dalsi-vyroky/>. [cit. 2024-03-10].
40. *Mešity a modlitebny v ČR*. Online. Muslimská obec v Praze. Dostupné z: <http://www.praha-muslim.cz/mosques.htm>. [cit. 2024-02-19].
41. *Migrace v ČR: Fakta a čísla*. Online. Migraceonline. 2021. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/migrace-v-cr-fakta-a-cisla>. [cit. 2024-02-28].
42. MOTADEL, David. In: *ISLAM AND NAZI GERMANY'S WAR*. The Belknap Press of Harvard University Press, 2014. ISBN 978-0-674-97976-5.
43. *Muslim Population by Country 2023*. Online. World Population Review. 2023. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/muslim-population-by-country>. [cit. 2023-11-19].
44. *Muslimové v ČR*. Online. Muslimská obec v Praze. Dostupné z: <http://www.praha-muslim.cz/muslimsInCz.htm>. [cit. 2024-02-19].
45. *New rules governing migration crisis and force majeure situations*. Online. European Council. 2024. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-migration-policy/eu-migration-asylum-reform-pact/migration-crisis/>. [cit. 2024-02-11].
46. *O mně*. Online. Tomio Okamura. Dostupné z: <https://tomio.cz/o-mne/>. [cit. 2024-03-10].

47. *Obyvatelstvo podle náboženské víry, základních věkových skupin a pohlaví.* Online. Český statistický úřad. 2021. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD21040-CR-ZAK&z=T&f=TABULKA&skupId=4609&katalog=33525&pvo=SLD21040-CR-ZAK&v=v144__null__null__null. [cit. 2024-02-18].
48. *Obyvatelstvo podle náboženské víry, základních věkových skupin a pohlaví.* Online. In: Český statistický úřad. 2011. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD21040-CR-ZAK&z=T&f=TABULKA&skupId=4609&katalog=33525&pvo=SLD21040-CR-ZAK&v=v144__POHLAVI__102__1. [cit. 2024-02-18].
49. *Obyvatelstvo podle národnosti a podle náboženské víry.* Online. In: Český statistický úřad. 2011. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/1702201412.pdf/efb2c948-8208-4d01-8313-f4cb8fa30019?version=1.0>. [cit. 2024-02-18].
50. OKAMURA, Tomio. *Islám jako hitlerovský nacismus.* Online. Tomio. 2017. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20171016215828/https://tomio.cz/aktuality/i-slam-jako-hitlerovsky-nacismus/>. [cit. 2024-03-10].
51. *Osama bin Laden.* Online. FBI. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/history/famous-cases/osama-bin-laden>. [cit. 2024-02-10].
52. *Parlamentní volby 2021.* Online. IROZHLAS. 2021. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/volby/parlamentni-volby-2021>. [cit. 2024-03-10].
53. *Parties.* Online. Identity and democracy party. Dostupné z: <https://id-party.eu/parties>. [cit. 2024-03-10].
54. PATROVSKÝ, Ondřej. *Soud EU: Odmítáním uprchlických kvót porušilo Česko, Polsko a Maďarsko své povinnosti.* Online. Česká televize. 2020. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/soud-eu-odmitanim-uprchlickych-kvot-porusilo-cesko-polsko-a-madarsko-sve-povinnosti-51525>. [cit. 2024-02-28].
55. *Pětice lídrů Spolu a PirSTAN podepsala koaliční smlouvu vznikající vlády. Kabinet má mít 18 členů.* Online. IROZHLAS. 2021. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/koalicni-smlouva-petr-fiala-vlada-cr-spolu-pirati-stan_2111081111_ako. [cit. 2024-03-10].
56. *Program.* Online. Svoboda a přímá demokracie. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program-vypis/>. [cit. 2024-03-10].
57. RAMBERG, Ingrid. *Islamophobia and its consequences on Young People.* Council of Europe. Online. Council of Europe, 2004. ISBN 92-871-5673-5. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16807037e1>. [cit. 2024-02-23].

58. RENDLOVÁ, Kateřina. *Nelegální migrace v ČR za rok 2016*. Online. Policie České republiky. 2016. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/nelegalni-migrace-v-cr-za-rok-2016.aspx>. [cit. 2024-02-28].
59. RENDLOVÁ, Kateřina. *Nelegální migrace v ČR za rok 2018*. Online. Policie České republiky. 2016. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice-za-rok-2018.aspx>. [cit. 2024-02-28].
60. *Situace a trendy terorismu v Evropské unii v roce 2022*. Online. In: Mezinárodní bezpečnostní institut. 2022. Dostupné z: <https://www.mbi.expert/wp-content/uploads/2022/11/Situace-a-trendy-terorismu-v-Evropske-unii-v-roce-2022.pdf>. [cit. 2024-02-13].
61. SKVRŇAK, Jan. Relace Ibrahima Ibn Jakuba. Online. *E-středověk*. 2010. Dostupné z: <https://www.e-stredovek.cz/post/relace-ibrahima-ibn-jakuba/>. [cit. 2024-02-29].
62. *Stanoviska*. Online. Svoboda a přímá demokracie. Dostupné z: <https://www.spd.cz/stanoviska/?pg=1>. [cit. 2024-03-10].
63. *Syria Refugee Crisis Explained*. Online. UN refugees. 2023. Dostupné z: <https://www.unrefugees.org/news/syria-refugee-crisis-explained/>. [cit. 2024-02-11].
64. ŠÁROVEC, Daniel. Is the “new” always “new”? Theoretical framework problems of new political parties’ research: The Czech Republic experience. Online. *Politics in Central Europe*. 2019, roč. 15, č. 1. ISSN 1801-3422. Dostupné z: <https://doi.org/10.2478/pce-2019-0003>. [cit. 2024-03-10].
65. *Terrorist attacks in the EU by type (2010-2021)*. Online. European Council. 2023. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/terrorism-eu-facts-figures/>. [cit. 2024-03-10].
66. THE RUNNYMEDE TRUST. *Islamophobia a challenge for us all*. Online. Runnymede Trust, 1997. ISBN 0-902397-98-2. Dostupné z: <https://mcislamofobia.org/wp-content/uploads/2016/02/Islamophobia-a-challenge-for-us-all-without-cartoons-1.pdf>. [cit. 2024-02-19].
67. *The Six-Day War: Background & Overview*. Online. Jewish Virtual Library. Dostupné z: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/background-and-overview-six-day-war>. [cit. 2024-03-11].
68. The Story of the Qur’an. Online. IslamOnline. Dostupné z: <https://islamonline.net/en/the-story-of-the-quran/>. [cit. 2023-11-19].
69. *Third country nationals found to be illegally present*. Online. Eurostat. 2023. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_eipre__custom_980_9128/default/table?lang=en. [cit. 2024-02-11].

70. Tomio Okamura – oficiální profil. Online. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@tomiookamura-official/videos>. [cit. 2024-03-10].
71. Tomio Okamura: NE islámu, NE teroristům. Online. Svoboda a přímá demokracie. Dostupné z: <https://www.spd.cz/tomio-okamura-ne-islam-ne-teroristum/>. [cit. 2024-03-10].
72. URBAN, Josef. *Nelegální migrace v ČR v období od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022*. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/docDetail.aspx?docid=22776535&doctype=ART&prev=true>. [cit. 2024-03-10].
73. VAKIL, Abdool Karim. *Is the Islam in Islamophobia the Same as the Islam in Anti-Islam; or, When Is It Islamophobia Time?* Online. OpenEdition journals. 2009. Dostupné z: <https://journals.openedition.org/eces/178#tocto1n3>. [cit. 2024-02-19].
74. VAN DIJK, T.A. Discourse and Ideology. Online. In: *Discourse Cognition Society*. 2011. Dostupné z: <https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/07/Teun-A.-van-Dijk-2011-Discourse-and-Ideology.pdf>. [cit. 2024-02-25].
75. VAN DIJK, T.A. New(s) Racism: A Discourse Analytical Approach. In: COTTLE, S. (ed.). *Ethnic Minorities and the Media*. Milton Keynes: Open University Press, 2000. Dostupné z: <https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/07/Teun-A.-van-Dijk-2000-News-racism-A-discourse-analytical-approach.pdf>
76. VESELÝ, Marek. *Okamura: Migranty na hranicích v nejhorším střilet. Nechutný návrh, odmítá Lipavský*. Online. CNN iPrima. 2021. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/okamura-lotyssko-by-melo-vystoupit-z-eu-a-v-nejhorsim-pripade-do-migrantu-i-strilet-31421>. [cit. 2024-03-10].
77. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2018*. Online. In: Bezpečnostní informační služba. 2018. Dostupné z: <https://www.bis.cz/public/site/bis.cz/content/vyrocni-zpravy/2018-vz-cz.pdf.pdf>. [cit. 2024-02-28].
78. *Výroční zpráva o extremismu a koncepcie boje proti extremismu: Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2017*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocni-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>. [cit. 2024-03-10].
79. *Výsledky evropských voleb 2019*. Online. Evropský parlament. 2019. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/cs/cesko/>. [cit. 2024-03-10].
80. *What is the New Pact on Migration and Asylum of the EU?* Online. European Council. Dostupné z: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/new-pact-migration-and-asylum_en. [cit. 2024-03-12].

81. What was the Islamic Golden Age? Online. Muslim Aid. Dostupné z: <https://www.muslimaid.org/media-centre/blog/the-islamic-golden-age/>. [cit. 2024-01-17].
82. Životopis. Online. Zeman Milos. Dostupné z: <http://www.zemanmilos.cz/cz/t/zivotopis.htm>. [cit. 2024-03-09].
83. HRDINA, Matouš; DAŇKOVÁ, Hana a KOPECKÁ, Liudmila. *Projevy nenávisti v online prostoru a na sociálních sítích*. Online. In: Člověk v tísni. 2015. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/553/file/1459365027-hate-speech-zaverecnazprava-final-verze.pdf>. [cit. 2024-03-10].
84. *Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2015*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>. [cit. 2024-03-10].
85. SATTLER, Robert. *Konvička se konečně našel. Založil Sedmou republiku a vzorem je mu Srbsko*. Online. Lidovky. 2017. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/s-iniciativou-byl-konvicka-destastny-novym-spolkem-navazuje-na-prvni-republiku.A170130_150612_In_domov_rsa. [cit. 2024-03-10].
86. DIZDAREVIC, Selma Muhic. Islamophobia in Czech Republic: National Report 2016. Online. In: BAYRAKLI, Enes a HAFEZ, Farid (ed.). *European Islamophobia Report 2016*. SETA, 2017. ISBN 978-975-2459-00-7. Dostupné z: https://www.islamophobiareport.com/EIR_2016.pdf. [cit. 2024-03-10].
87. JANDÁKOVÁ, Lenka. *Konvička pálením koránu nespáchal trestný čin. Při výslechu potvrdil, že za islamofoby stojí Vít Bárta*. Online. Romea. 2016. Dostupné z: <https://romea.cz/cz/domaci/konvicka-palenim-koranu-nespachal-trestny-cin-pri-policejnim-vyslechu-mluvil-o-duvodu-spojenu-bpi-a-usvitu>. [cit. 2024-03-10].
88. *Konvička je obžalován kvůli podněcování k nenávisti a hrozí mu vězení*. Online. Lidovky. 2016. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/konvicka-je-obzalovan-kvuli-podnecovani-k-nenavisti-a-hrozi-mu-vezeni.A160408_105356_In_domov_ele. [cit. 2024-03-10].
89. VALUCH, Jaroslav. *Case Study: We Don't Want Islam in Czech Republic*. Online. In: Dangerous speech. 2018. Dostupné z: https://dangerousspeech.org/wp-content/uploads/2019/11/Konvicka-Czech-Republic-case-study_Final.pdf. [cit. 2024-03-10].
90. *Studenti podali petici proti Konvičkoví kvůli zostuzování kolegy*. Online. Idnes. 2016. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/konvicka-osocil-kolegu-z-univerzity-na-facebooku.A161108_101119_budejovice-zpravy_khr. [cit. 2024-03-10].

91. *Islám je jako nacismus, řekla Samková. A turecký velvyslanec odešel.* Online. Idues. 2016. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/islam-je-jako-nacismus-rekla-samkova-a-turecky-velvyslanec-odesel.A160518_122208_domaci_kop. [cit. 2024-03-10].
92. *Samková proklela tureckého velvyslance. Umřete beze cti, hrozila.* Online. Idues. 2016. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/samkova-protest-islam-turecke-velvyslance-proklela.A160607_203307_domaci_jj. [cit. 2024-03-10].
93. *Pokuta za prokletí velvyslance neplatí, advokátky Samkové se zastal soud.* Online. Idues. 2022. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/soud-zrusil-pokutu-kterou-dostala-samkova-za-prokleti-velvyslance.A220502_134856_domaci_ihal. [cit. 2024-03-10].
94. CEMPER, Jan. *Profesionální šířitelka hoaxů Klára Samková zase perlí...* Online. Manipulatori. 2019. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/profesionalni-siritelka-hoaxu-klara-samkova-zase-perli-to-se-tak-stava-ze-zradci-naroda-dostavaji-pres-usta/>. [cit. 2024-03-10].
95. *Hoax: Werich islamofob.* Online. Manipulatori. 2015. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/hoax-werich-islamofob/>. [cit. 2024-03-10].

Seznam grafů

- Graf 1 – Hodnocení nebezpečí pro ČR za roky 2015-2018 43
- Graf 2 – Počet incidentů na základě islámského vyznání mezi lety 2014–2019 46